

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav politologie

Diplomová práce

Bc. Kateřina Kňapová

O aktivistech a lidech:

**analýza diskurzu o vybraných případech politického aktivismu
v České republice**

Of activists and people: A discourse analysis of selected cases of
political activism in the Czech context

Praha 2015

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Ing. Ondřej Císař, Ph.D

Poděkování:

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu práce Ondřeji Císařovi za jeho nesmírně motivující komentáře a rady, které dokážou zároveň konstruktivně kritizovat a povzbudit. Dále bych chtěla poděkovat svým akademickým, aktivistickým a akademicko-aktivistickým přátelům a přítelkyním, kteří pro mě byli vědomou i nevědomou inspirací při psaní této práce, a v neposlední řadě své rodině a příteli Filipu Běhalovi za podporu ve chvílích pochybností.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval(a) samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 11. května 2015

.....
Jméno a příjmení

Klíčová slova (česky):

politický aktivismus, analýza diskurzu, postoje k politice, protest, sociální hnutí

Klíčová slova (anglicky):

political activism, discourse analysis, attitudes towards politics, protest, social movement

Abstrakt (česky)

Diplomová práce se zabývá mediální reprezentací vybraných protestů v českých médiích. Jsou to protesty antikomunistické, studentské, „anti-austeritý“, protiromské a antifašistické či antirasistické. Autorka použila kritickou analýzu diskurzu a to na vzorku mediálních výstupů z období 1/2008 až 7/2014. Zaměřila se na analýzu označování protestujících, reprezentaci vztahu mezi protesty a demokracií a protestujícími a společností, „běžnými lidmi“. Autorka dochází k závěru, že označování protestujících i reprezentace vztahu mezi protestem a demokracií ve sledovaném vzorku silně odráží celkové pojetí české polistopadové identity jako té, co klade důraz na umírněnost, ale také individualismus nebo poměrně minimalistickou definici politiky omezenou na tu stranickou nebo parlamentní. Jako kongruentní jsou obvykle prezentovány protesty protikomunistické a studentské, naopak jako protesty, které jsou problematické nebo podezřelé, jsou rámovány protesty odborů, případně „radikálů“ a „extremistů“.

Abstract (in English):

The thesis deals with media representation of protests in the Czech media. They are anti-communist protests, student, „anti – austerity“, anti-Roma and anti-racist or antifascist. The author has used critical discourse analysis on a sample of media texts from 1/2008 to 7/2014 period. It focused on analyzing the labeling of protesters, representing the relationship between the protests and democracy and the protesters and society or "ordinary people". The author concludes that labeling the protesters as well as representation of the relationship between protest and democracy in the reference sample strongly reflects the overall concept of the Czech post-communist identity as the one that emphasizes moderation, but also individualism or rather minimalist definition of politics as limited to the party or parliamentary politics. As congruent are usually presented anticomunist protests and student protests, on the other hand suspicious or problematic are framed union protests or „radical“ or „extrem“ protests.

OBSAH

1	ÚVOD	9
2	POLITICKÝ AKTIVISMUS, SOCIÁLNÍ Hnutí A MÉDIA	12
2.1	CO JE TO POLITICKÝ AKTIVISMUS/SOCIÁLNÍ Hnutí?	12
2.2	AKTIVISTÉ A LIDÉ: DŮLEŽITOST ROZLIŠENÍ PARTICIPAČNÍ A TRANSAKČNÍ DIMENZE AKTIVISMU V ČESKÉM KONTEXTU	13
2.3	POLITICKÝ AKTIVISMUS A SOCIÁLNÍ Hnutí V ČESKÉ REPUBLICE	14
2.4	POLITICKÝ AKTIVISMUS, RÁMOVÁNÍ A MÉDIA.....	15
3	TEORIE A METODA V ANALÝZE DISKURZU	17
3.1	DISKURZ A HEGEMONIE	17
3.2	KRITICKÁ ANALÝZA DISKURZU PODLE FAIRCLOUGHA	18
3.3	VÝBĚR VZORKU A POSTUP PŘI ANALÝZE	19
4	ANALÝZA	21
4.1	ANTI-KOMUNISTICKÉ PROTESTY	21
4.1.1	<i>Nezpochybněná kontinuita</i>	22
4.1.2	<i>Lidé proti komunistům</i>	23
4.1.3	<i>Rudý protivník bez tváře</i>	25
4.1.4	<i>Antikomunistické protesty a demokracie</i>	26
4.1.5	<i>Shrnutí</i>	28
4.2	STUDENTSKÉ PROTESTY	29
4.2.1	<i>Studenti a studentské tváře</i>	29
4.2.2	<i>Nesamozřejmě protestující</i>	30
4.2.3	<i>Studenti a lidé</i>	31
4.2.4	<i>Studentstvo jako nositel demokracie</i>	33
4.2.5	<i>Shrnutí</i>	34
4.3	ANTI-AUSTERITY PROTESTY	35
4.3.1	<i>Odbory jako ambivalentní prvek</i>	36
4.3.2	<i>Zdánlivě nesourodá koalice</i>	43
4.3.3	<i>Anti-austerita a demokracie</i>	44

4.3.4	<i>Shrnutí</i>	45
4.4	PROTIROMSKÉ PROTESTY	46
4.4.1	<i>Radikál nebo frustrovaný občan? Dvojí metr pro protestující</i>	46
4.4.2	<i>Romové a nepřizpůsobiví</i>	47
4.4.3	<i>Protiromské protesty a vztah k demokracii</i>	48
4.4.4	<i>Shrnutí</i>	50
4.5	ANTIFAŠISTICKÉ A ANTIRASISTICKÉ PROTESTY	50
4.5.1	<i>Radikálové i aktivisté</i>	50
4.5.2	<i>Protesty pro sebe</i>	51
4.6	ZÁVĚRY ANALÝZY	51
4.6.1	<i>Kdo je to aktivista?</i>	51
4.6.2	<i>Studenti, policisté, lékaři, ...</i>	53
4.6.3	<i>Který protest je demokratický a který ne?</i>	54
5	ZÁVĚR	55
6	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:	55
7	SEZNAM OBRÁZKŮ:	67
8	SEZNAM ZKRATEK:	68

„První demonstrace proti školnému, jež se včera uskutečnila v Praze, se zúčastnilo asi 60 studentů, patnáct anarchistů a několik squatterů.“

(Právo, 28. června 2010)

„Při víkendové protiromské demonstraci ve Varnsdorfu nepochodovali zdaleka jen extremisté. Přidalo se k nim mnoho převážně mladých místních lidí. (...) Po pokojné demonstraci se její účastníci pokusili zaútočit na romskou ubytovnu.“

(Mf Dnes, 12.9.2011)

1 vod

Demonstrující, protestující, aktivist, ale také extremist nebo radiklov, odbor, studenti, policist, uitel, lékaři a nezřídka i mstn obyvatel, nespokojen lid nebo obyejn oban – ti vřichni se v uplynulých letech, aspoň podle zpráv, reportz nebo třeba profilových rozhovorů objevili v ulicích, aby proti něčemu nebo za no protestovali nebo demonstrovali svou nespokojenost. Tu se objevil protest proti vládě či spíše vládám a jejich krokům, tu proti kriminalitě, tu zase proti nedemokratick hrozbě různého typu. Vtřina protestů do urit míry souvisela s globln finann krizí a jejími projevy, například zhorřujc se sociální situací, ale také s kroky pravicových vlád, kter je zaváděly v návaznosti na diskurz o nutnosti „utahování opask“ právě v souvislosti s dopady nebo myřlenmi dopady finann krize.

Zatímco politicky nebo politiky v mdch, ať uř je to televizní obrazovka nebo prvn stránky deníků, vdme kařd den, protestující a protesty jsou spíše svátečním objektem mediálních text. I tak nicméně způsob, jakým jsou reprezentováni nebo reprezentovány, může do urit míry ovlivnit jejich vnímání řirokou veřejnosti. Mořn právě proto, že se o nich nepíše tak často, může být kařd z mediálních výstupů podstatn pro utvrzen určitého obrazu nebo naopak jeho nabourání. Je to právě mediln reprezentace protestů a zejména protestujících a jejich vztahu k demokracii a demokratick politice, kter je objektem této diplomov práce.

Autornm cílem je na vybranm vzorku protestů ukázat, jak se v jejich reprezentaci odrážejí nkter představy a předpoklady o protestujících, a jaký vliv to může mít na celkovou „demokratickou imaginaci“ společnosti a uvařovn o protestu jako takovm. I z toho důvodu si jako metodu práce vybírá kritickou analýzu diskurzu, neboť právě ta klade explicitn důraz na sociální-kritickou roli společenskovědního výzkumu. Jako sociální-kritickou lze označit i obecnou motivaci autorky k výběru tohoto tématu. Autorka si klade několik výzkumných otázek: Jak označení se pouřivj pro protestující v různých typech protestu? Kter protesty jsou, a kter nejsou reprezentovány jako legitimn a integrální souast demokratického fungování politiky? Mohou být v rámci protestů ke stejn problematice nkter protesty chápány jako souast demokratick politiky a jin nikoliv?

V prvních kapitolách této diplomove práce se autorka bude věnovat nkterm teoretickm konceptům z oblasti studia sociálních hnutí a politického aktivismu. Nejprve se zamř s pomocí klasiků, jako je Charles Tilly, Sidney Tarrow nebo Donatella Della Porta, na obecn vymezen, co to vlastne je politick aktivismus a sociální hnutí, a jak m charakteristiky. Protože tyto definice vznikaly zejména v souvislosti se zkušeností se západoevropskými, přpadne severoamerickými protesty, není s to adekvtne postihnout realitu protestního jednání v postkomunistických zemích, převšm středn a vychodn Evropu. Sidney Tarrow a Tsveta Petrova proto přichz s konceptem transakcnho aktivismu, lépe odpovídajícímu charakteru aktivismu přev v tomto regionu, kter pak dále rozpracovává v českm kontextu napřklad Ondřej Císař. Ten v zásadě rozlišuje mezi transakcn kapacitou, tedy schopností tvořit koalice a jednat s dalšími aktry ať uř ze strany aktivist nebo ze strany např. politick reprezentace, a mobilizacn kapacitou sociálních hnutí, kter představuje přev schopnost mobilizovat vedle jř zapojench aktivist take přev ony „obyčejn lidi“.

Po tomto teoretickm úvodu do studia politického aktivismu a sociálních hnutí se autorka zamř na konkrtn zjištn, kter se tkj českého kontextu. V nich bude vycházet zejména z prací Ondřej Císaře, Kateřiny Vráblíková a Jiřího Navrátila. Jedná se o výzkum protestních událostí z let 1989 ař 2005, v nichž se autoři a autorka zamřli převšm na repertoár jednání, cíle, pořadavky, ale take msto konání či počty účastníků. Pro autorku diplomove práce tento přehled představuje dležit mteril, s jehoř pomocí si lze udělat základní představu o podobě českého politického aktivismu po roce 1989. Je si nicmne vědoma urit transformace, ke které došlo přev v souvislosti s mobilizc reagující na financn-krizov diskurz zejména vlády Petra Nečase, kter vládla od července 2010 ař do června 2013. I tak se ale domnívá, že přev charakteristiky, kter česk politicko-aktivistick scéna měla v Císařem provedenm výzkumu, budou mít urit vliv na obecn povědomí o protestu a politickm aktivismu jako takovm.

Třetí součástí úvodních kapitol bude ta, kter se týká strucnho vymezen pouřit metodologie. Autorka nejprve krátce charakterizuje kritickou analýzu diskurzu obecn, včtn základních pojmů, se kterými operuje, a nsledn konkrtn proveden, se kterm přišel Norman Fairclough. Jeho přístup totiř ve své práci pouřije jako metodu analýzy autorka sama. Následuje strucn popis výběru vzorku a jeho charakteristik. Autorka si pro svůj výzkum vybrala pt typů protestu, kter vyhodnotila na zklad svého dobrého

povědomí o českých protestech a jejich podobě jako pro veřejnou debatu důležité a silně zastoupené – studentské, antikomunistické, anti-austerit¹, protiromské a antifašistické či antirasistické.

Po těchto úvodních kapitolách bude zcela logicky následovat vlastní analýza diskurzu o protestech a jeho kontextualizace s ohledem na výše zmíněný kritický rozměr této diplomové práce. K té budou sloužit zejména obecné představy o politice v České republice, jejichž zdrojem budou zejména práce historiků a historiček českých soudobých dějin nebo antropologická práce Ladislava Holého.

¹Austerit je anglický výraz pro ten typ veřejných politik, který se snaží o redukci deficitu státního rozpočtu prostřednictvím omezení výdajů. V češtině zatím neexistuje vhodný ekvivalent, proto autorka používá anglický výraz.

2 Politicky aktivismus, socialnı hnutí a media

Politicky nebo spoleensky zapas, ktery se odehrava mimo pudu parlamentu a dal od volebnıch uren, na namestnıch a v ulicıch lze pochopitelne v ramci spoleenskovednıho zkoumanı uchoptit mnoha zpusoby. Po obecnejım vymezenı, co to vlastne aktivismus a socialnı hnutí jsou, jak je lze definovat, se autorka zamerı na pro tuto diplomovou praci stežejnı třema – socialnı hnutí a politicky aktivismus v eskem kontextu a jeho specifika napıklad ve srovnanı s aktivismem v zapadnı Evrope. Poslednı astı ıvodnı teoreticke rozvahy bude kratke shrnutı možneho zkoumanı vztahu mediı a politickeho aktivismu a socialnıch hnutí.

2.1 Co je to politicky aktivismus a socialnı hnutí?

Na ıvod teto kapitoly je treba vymezit, co ma autorka na mysli, když pıše o socialnıch hnutıch a politickem aktivismu. Nabızı se hned nekolik zpusobı, jak tyto pojmy vymezit.

Jednım z klasickıch vymezenı politickeho aktivismu je to, ktere definoval Charles Tilly jako syntezu trı složek – trvale kampane proti autoritam, konkretnıch forem jednanı a sdružovanı a veřejne sebe prezentace. (Tilly 2008: 3-4) Tato sebe prezentace je pak charakteristicka demonstracı čtyř zakladnıch hodnot nebo prvkı: dıstojnosti, jednoty, poctu a oddanosti všeci (Tilly 2008: 4). Dıstojnost (*worthiness*) je charakterizovana stızlivım vystupovanım, upravenım vzhledem, pıpadne take pıtomnostı kleru, vysoce postavenıch osobnostı nebo matek s detmi. Jednota (*unity*) je prezentovana prostřednictvım odznakı, elenek, transparentı nebo kostımı, pochodu v řadach, zpevu a skandovanı. Pocet (*numbers*) je demonstrovan prostřednictvım zjiıtovanı pıtomnıch na dane akci, poctem podpisı pod peticemi, psanım dopisı zvolenım zastupcım nebo jednoduše zaplnenım ulic. Poslednı charakteristikou je oddanost všeci (*commitment*), ktera je prezentovana zapojenım se do akcı špatnemu pocası navzdory, viditelnou participacı starıch nebo postiženıch, odporem vıci represi, ostentativnım pınašenım obetı, sbırkami a/nebo dary (ibidem).

Podobnou definici, i když ponekud obecnejı, pak používa Sidney Tarrow, když definuje socialnı hnutí jako „*kolektivnı vyzvu, založenou na spolecnıch zamerech a socialnı solidarite, ve stabilnı interakci s elitami, oponenty a autoritami.*“ (Tarrow 2011: 9). S ponekud odlišnou definicı politickeho aktivismu pak pıchazejı Mario Diani a

Donatella Della Porta s odkazem na dřivějš Dianiho práce, kdyř charakterizují sociální hnutí jako „sociální proces sestávající z mechanismů, prostřednictvím kterých jsou aktěři zapojen do kolektivní akce, v nř: jsou v konfliktních vztazích s jasně určenymi oponenty, jsou propojeni neformálními sítěmi a sdílejí určitou vymezenou kolektivní identitu“ (Della Porta, Diani 2006: 20).

Všechny tyto definice kladou značn důraz na mobilizační aspekt aktivismu a sociálních hnutí, což se jeví, jak si ukážeme v následující podkapitole, pro realitu zem středn a vchodn Evropy jako poněkud problematick a také je jádrem dalšího výzkumu a přístupů ke studiu sociálních hnutí.

2.2 Aktivist a lid: důležitost rozlišení participační a transakční dimenze aktivismu v českm kontextu

Ve své studii z roku 2006 přšli Sidney Tarrow a Tsveta Petrova s konceptem transakčního aktivismu, kter lépe vysvětloval specifick charakter politického aktivismu ve středn a vchodn Evropě. Tarrow a Petrova vycházeli ze zkušenosti aktivismu v této oblasti, kter byla na rozdíl od aktivismu v Americe nebo zpadn Evropě, charakteristick nzkm zapojenm co do individuln úrovně politick participace (tedy jak nzkm zapojenm do různých organizací, tak „mobilizovatelnosti“ pro protest nebo jinou aktivitu k nějakému problému), nicméně poměrně siln tendenci utváření st mezi různými nestátními aktěry, a posléze mezi těmito sítěmi a institucemi, politickými stranami nebo v obecn rovině „těmi u moci“ (Tarrow, Petrova 2007: 79).

V návaznosti na vymezen Tarrowa a Petrov pak můžeme sledovat další rozvjen úvah nad mořnmi implikacemi nejen pro empirick výzkum aktivismu a sociálních hnutí, ale také pro teoretick vymezen toho, co vůbec sociální hnutí jsou, a jak mají charakteristiky (např. Císař 2008: 28). Ondřej Císař, na kterého v souvislosti s tématem autorka odkazuje, poukazuje na dvě vrstvy, kter se v mainstreamu studií politického aktivismu a sociálních hnutí překrývají, a kter právě koncept transakčního aktivismu umořňuje lépe analyzovat. „Zatímco aktivismus odkazuje k tomu, co dělají aktivist a jejich organizace, participace postihuje to, co dělají obyčejn občan.“ (ibid.: 29) Na základě tohoto vymezen pak představuje rzn mody politického aktivismu kombinující prvek participace a aktivismu – je to aktivismus s participací, aktivismus bez participace a participace bez aktivismu. (ibid.) Na základě tohoto vymezen pak dále rozpracovává typologii, v nř jednu osu představuje kapacita mobilizovat, kter je buď vysok nebo

nzk, a také transakční kapacita, rovněž vysok nebo nzk (ibidem: 32). Tato typologie zahrnuje tedytyř mody aktivismu: star participační aktivismus (vysok mobilizační i transakční kapacita) – přkladem jsou odbory, mobilizují poměrně mloasto, nicméně velk poty, druhm modem je epizodick masov mobilizace (vysok mobilizační, nzk transakční kapacita) – je charakteristick rychlou mobilizací i demobilizac, aniž by za sebou zanechala njak trvaleji institucionalizovan struktury, ttm modem je nov transakční aktivismus (nzk mobilizační, vysok transakční kapacita) – přkladem jsou nejrznji advokační organizace, kter obvykle nejsou schopny mobilizovat velk poty, nicméně jsou schopny tvořit poměrně efektivn st aspšn interagovat s dalšími aktry, dottvrtho modu spadají dva typy aktivismu (oba charakteristick nízkou mobilizační i transakční kapacitou) – nov radikln aktivismus a obansk sebeorganizace. Oba tyto mody spojují poměrně mal potyastnk ak, faktick neschopnost vytvářet koalice a interagovat s dalšími aktry. Nov radikln aktivismus je navíc charakteristick militantními strategiemi (ibidem: 33-35).

2.3 Politick aktivismus a sociální hnutí vesk republice

Politickému aktivismu a sociálním hnutím vesk republice se pak věnuje celá řada studií nebo publikací a to z rznchhl pohledu – vedle systematického popisu, jak provádí napřklad Císař at u sám (2008) nebo ve spoluprac s Jiřím Navrtlem a Kateřinou Vrblkovou (2011), jsou to pak studie zabyvajc se fungováním aktivismu v kontextu europeizace (Císař, Vráblíková 2013), přpadn právě novm transakčním aktivismem – zejména advokanmi skupinami hjcmi práva žen (Císař, Vráblíková 2007, Vráblíková 2007).

Je to právě nov transakční aktivismus, kter je v letech 1989 – 2005, což je období, v němž Ondřej Císař prováděl svůj výzkum, nejastjim modem aktivismu, ačkoliv se jedná o akce spíše menšího rozsahu (Císař 2008, Císař, Vráblíková, Navrtl 2011). O poznání mn aktivn jsou pak „star participační aktivist“, veskm kontextu reprezentovan odbory, kter nicméně, pokud už mobilizace nastane, mobilizují ke svým akcím poměrně velk počet lidí (Císař 2008: 45). Co do pot poněkud zaostávají, celkem logicky, radikln aktivist, nicméně také t lid, kter se organizují spontnn sami (ibidem). Na zklad j zmnnho výzkumu lze konstatovat, že co do repertoáru vznamn převzuj nensiln demonstrace, pochody a shromždn, a také petice, pravdpodobn kvůli poměrně jednoduchm nákladům co do organizace (ibidem: 51).

Specifikem „nového transakčního aktivismu“, tedy nejčastěji se vyskytujícího modu jednání, jsou různé formy „kulturního“ typu protestů jako jsou happeningy, výstavy, divadla, streetparty a podobn (ibidem). U radikálních aktivist najdeme naopak nsiln formy protestu a naopak téměř vůbec právě zmnnou petici (ibidem), coř pravdpodobn souvisí s omezenou transakční kapacitou i vnímáním struktury přležitost jako uzavřen (ibidem: 61). Tzv. star participn aktivismus pak jako jedin pouřív formu stvk (ibidem: 45).

Tento přehled fungování a mod politikkého aktivismu v České republice se v rámci analýzy ukáže být poměrně dležitm, protože jsou to právě jeho charakteristiky, kter se do urit míry odrřej i v mediln reprezentaci protestů.

2.4 Politický aktivismus, rmovn a média

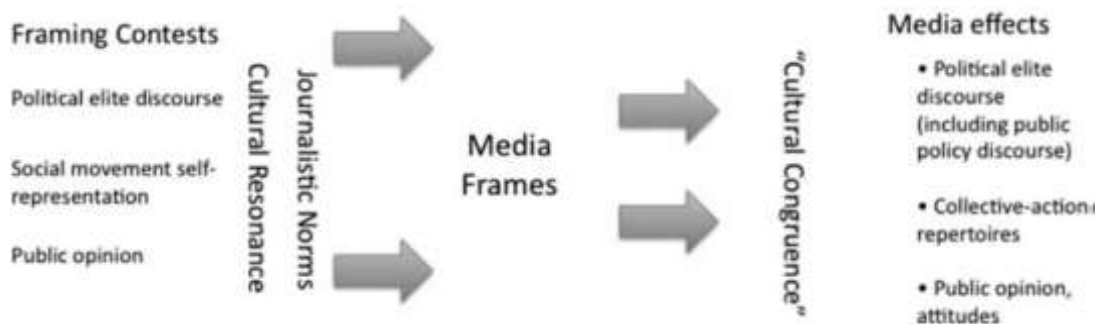
Interakce mezi médií a těmi, kdo protestují, přpadn mobilizují, je rovnř předmtem zkoumání. Výzkum sociálních hnutí a protestujících a médií se poměrně logicky v posledn době obrc k médiím sociálním nebo k médiím, jejichř obsah je utvářen samotnými aktivisty, a často tedy k trendu demokratizace a směřování k vtř pluralit. Autorka této diplomov práce se nicméně bde zabývat interakcí klasických masmdi, tedy předevřm těch tiřtnch, ale také televize nebo rozhlasu, a politikkého aktivismu, respektive protestujících.

Masmédia jsou často vnímána jako naprosto klčov aréna pro zápas o význam, jak píše napřklad Gamson (2004), a to z několika důvodů – zprv vsechny ostatn arny veřejného prostoru (ať uř se jedná o kolektivní nebo individuln veřejn vystoupení jakéhokoliv charakteru) se v masmédiích njakm způsobem objevují a jsou objektem, kter masmédia zachycují. Zadruhé se jedná o arénu tak důležitou proto, že j sami aktři přisuzuj mimořádnou důležitost a přesvdivost. A zatřt - masmédia nejsou pouhm „distributorem“ svého obsahu, ale samy jej přstřednictvm způsobu přenosu přetvřej a utvářejí tak obecn povědomí o nejrznjřch problémech nebo tématech, přpadn s tímto povdomm pracují a sten jej reprodukují. Novináři samotn nejsou pouhými zprostředkovateli vstupu do arny masmdi, ale aktivními hráči „*utvářející a rmujc diskusi svými interpretacemi a analýzami*“ (ibidem: 242).

Právě rmovn je klíčovým pojmem, pokud se zabýváme vztahy sociálních hnutí a médií, přemř rmovn jako takov je dležit jak v kontextu jednání aktivist, tak v kontextu jednání novinářů, ale i diváků či čtenářů, diváků nebo posluchačů. Rmovn lze

zkoumat de facto na třeoh rovinách – v rovine politických aktérů, v tomto připade zejména sociálních hnutí, jako sledování vdom snahy hnutí vysvětlovat a legitimizovat sv jednání a témata i před dalmi aktry (McAdam 1996: 339); v rovine médií samotných, kter njakm způsobem vyhodnocují události, přikldaj jíž významy a vytvářejí mezi nimi urit spojen (Boykoff, Laschever 2011: 345), a třetí úroveň se vztahuje k interakci mediálních obsah s diváky/posluchači a jejich předporozuměním, ale vlastne i s těmi, co chtej něco sdělit, tedy v tomto připade protestujícími (D’Angelo 2002: 873).

Jak funguje proces rmovn a interakce mezi jednotlivými aktry, na to poukazuje následující schéma, kter ve svém článku zabývajícím se mediln reprezentc a rámováním americk Tea Party použili Jules Boykoff a Eulalie Laschever.

Schéma 1 Jak funguje proces rmovn (Boykoff, Laschever 2011: 346)

Pro tuto diplomovou prac jsou klove prave interakce mezi představami jednotlivých aktérů. Aktivist se celkem logicky snaj odůvodnit sv jednání tak, aby mělo potenciál se stát součastí vřejnho/mediálního diskurzu. Musí tedy uritm způsobem interagovat a být kongruentní s obecnm povdomm, předporozuměním problému nebo politickou identitou přijemce zprávy. Př vytvřn mediálního obsahu logicky vzniká urit typ reprezentace, a to i v souvislosti s představami o blízkosti takov reprezentace obecnmu povědomí. V připade analýzy mediln reprezentace protestů je to mimo jine představa o protestujících a jejich vztahu k vtšinov společnosti a takže vztahu protestu k demokracii.

3 Teorie a metoda v analýze diskurzu

Pro analýzu obrazu vybraných větví protestů a protestních hnutí v mediálním prostoru České republiky si autorka této práce vybrala jako hlavní metodu kritickou diskurzivní analýzu v t podobě, kterou představil a dále rozvíjel Norman Fairclough (1995, 2003). Vzhledem k tomu, že autorka si klade za cíl nikoliv pouze popsat, ale také kriticky zhodnotit mediln obraz politického aktivismu ve vztahu k představm o jeho roli v demokracii, je tento proud kritick diskurzivní analýzy vhodnm nástrojem. Autorka v první části této kapitoly definuje nkter základní pojmy, s nimiž operuje, dále pak osvtl specifika kritick diskurzivní analýzy podle Fairclougha a srovná je s jinými pstupy, a v posledn části pak popíše vlastn postup při výběru zkoumaného vzorku a postup při jeho analýze.

3.1 Diskurz a hegemonie

Klovm pojmem pro kritickou diskurzivní analýzu je pochopiteln diskurz. Pojem jako takov je ve společenských vědách spojován s Michalem Foucaultem a jeho archeologickou metodou. (Foucault 2002) Diskurz vymezuje jako „*skupinu výpovědí, pokud patr ke stejn diskurzivní formaci*“, přičemž tato formace je omezena jak počtem výpovědí, tak svou historicitou. (ibidem: 180 - 181) U Foucaulta je diskurz spojen neoddiskutovateln s kategorií mocenského zápasu a (sebe)kontroly. (Foucault 1994) Sám autor se nicméně nezabývá ani tak analýzou diskurzu samotného, ale analýzou instancí, které poskytují diskurzivní kontrolu (ibidem: 29).

Představa o něčem, co můžeme shrnout pod pracovní označení dominantn diskurz, byla poměrně vlivnou zejména v neomarxistickch kruzích, kde se k ní připojil trdn rozměr. Prkladem mohou být práce Antonia Gramsciho nebo Louise Althussera, kteří jsou Foucaultovmi předchůdci. V obou prpadech hrají stežejn roli instituce, jež jsou njakm způsobem navzan na vládnoucí trd. Tyto instituce hrají důležitou roli v naturalizaci mocenských vztahů, jež jsou poměrně logicky vhodn zejména pro vládnoucí trd. Althusser píše o existenci ideologických státních aparátů, mezi které patr naprklad školství, církev, právě média, odbory a podobn. Tyto ideologick státní aparáty „u“ jedin, kde je jeho místo v síti mocenských vztahů, a prezentuj je jako prozen a tedy nevyhnuteln (Althusser 2001).

Antonio Gramsci píše o konceptu hegemonie, který se stal pro rzne přístupy kritické diskurzivní analýzy velmi dležitm. Gramsci rozlišuje dvě rovn udržování mocenských vztahů výhodných pro elity – užit síly a fyzick dominance, což je doména státu, a pak prve hegemonie nebo take užit „*intelektuálního a morálního veden*“, což je doménou obansk společnosti (Fairclough 1995: 93). Ono intelektuln a morln veden lze snadno přeložit do procesu vytváření významu a konsensu, který je v otázce stabilizace mocenských vztahů stěžejní (Jrgensen, Phillips 2002: 32). Podobne jako u Althussera i u Gramsciho nicmne hrají středn roli v uvaování objektivn existující sociální třídy a jejich zájmy (Jrgensen, Phillips 2002: 32).

Souasn analýza diskurzu se nicmne posunula za přístupy operující s marxistickými koncepty a operuje s bojem o význam jako takov. Urit krajn pl představuje přístup Ernesta Laclaua a Chantal Mouffe, pro n neexistuje nic, co by nebylo součastí diskurzu. (Laclau, Mouffe 2014) Ten „*není omezen na řeč nebo psn, ale představuje jakkoliv komplex elementů, ve kterm hrají konstitutivn roli vztahy mezi nimi*“ (Laclau 2005: 68). Slavnm příkladem diskurzivního ukotven reality je akt kopnutí do me, který je z hlediska faktického proveden naprosto stejn ve chvíli, kdy se jedná o kopnutí do me na plácku za domem nebo na stadionu ve fnle Ligy mistrů, nicmne jeho kontext naprosto mn jeho význam.

Autorka této diplomov práce se vsak nechce pouštět do takto radikln konstruktivistického přístupu, nicmne souhlas s ideou souboje diskurz o možnou hegemonii jako něčeho, co m zsadn konstitutivn charakter pro naše vnímání reality. To je přístup, který je typick pro rzne přístupy kritické analýzy diskurzu, mimo jiné i ten, který vyvinul Norman Fairclough, a jemuž bude věnována následující podkapitola.

3.2 Kritick analýza diskurzu podle Fairclougha

Norman Fairclough vytváří kritickou diskurzivní analýzu jako metodu, která se nezabývá jen textem samotnm, a už je jím mluven slovo nebo třeba novinov článek, ale má za cíl postihnout i sociální vztahy, které se v textu odrážejí. Fairclough pro tuto analýzu vyvinul třstupnv schéma, které zahrnuje popis jazyka textu, interpretaci vztahu mezi produkcí a interpretaci textu, tedy diskurzivních praktik, a vysvětlení vztahu mezi diskurzivními a sociokulturními praktikami, které text odrř nebo zachycuje (Fairclough 1995: 97).

Text je vřdy uritm fragmentem řirřho diskurzu a společenských vztahů a významů, které odrz. Pědstavuje určitou reprezentaci. Fairclough píše, ře „diskurzy nejen, ře reprezentují svět takov, jak je (nebo je jako takov vidn), ale jsou také projektujcmi, fikcemi, reprezentujícími mořn světy, které jsou od toho reálného odliřn, a navzan na projekty změny světa v uritm směru.“ (Fairclough 2003: 124) Tato reprezentace pak v rámci textu i jeho analýzy podléhá rznmmm abstrakci, na které je třeba brát zřetel, pokud zkoumáme reprezentace různých událostí nebo aktérů a závěry, které z nich plynou pro řirř kontext. Uroveň abstrakce je také jednou z proměnných, na které je třeba se při analýze samotn zaměřit. Dalř promnn jsou v p řpad událostí obecn p řtomnost/nep řtomnost tématu nebo události, uspořádání a „p řdan informace“ jako je legitimizace, vysvětlení nebo ohodnocen. V p řpad aktérů jsou proměnnými exkluze/inkluze, volba jména nebo zájmena, gramatick role (jedná se o aktéra nebo jen „dokreslen okolnosti“), aktivn nebo pasivn role, personalizace nebo naopak depersonalizace, jméno nebo kvalifikace (nap řklad lékař, učitel) a specifick označení nebo generalizace.

3.3 Výběr vzorku a postup p ř analýze

Autorka této p řce se zaměřila na analýzu mediln reprezentace různých kategorií protestu v eskch médiích v období od roku 2008 do poloviny roku 2014, tedy období pokrývající globln finann krizi a její dozvuky v podobě politick krize v eskm prostředí. Autorka si zvolila p řv toto období jako poměrně bohat na protestní události různého typu a jako období poměrně aktuln, nicméně jř uzavřen. Zkoumanými kategoriemi protestu jsou antikomunistick protesty, studentsk protesty, anti-austerit protesty, protiromsk protesty a antifařistick protesty, které tvořily v tomto období nejdležitř a nejmce zastoupen reprezentanty protestních událostí. Zdroji, se kterými autorka pracuje, jsou nejtenř esk tiřtn deníky (Mladá fronta Dnes, Lidov noviny, Hospodřsk noviny, P řvo, Blesk), nejtenř zpravodajsk a publicistick týdeníky (Respekt, Reflex, Tyden) a veřejnoprávní média (esk televize, esk rozhlas). P řstavuj tak poměrně reprezentativn vzorek esk mediln krajiny.

lnky vhodn k analýze hledala autorka prostřednictvím databáze Anopress jako různou kombinaci obecnch slov, jako je „protest“, „demonstrace“, „aktivista/aktivistka“, pochopiteln v různých tvarech, a pak slov popisující konkrtn témata, ke kterm se protestní akce vztahovaly, opět v různých tvarech. V p řpad antikomunistických protestů

se jednalo například o slovní spojení „proti KSČM“, „proti komunistům“, „antikomunismus“, v případě studentských protestů pak „student“ nebo „studentka“, případně „studentský“, pro anti-austeritu protesty pak autorka identifikovala jako klíčové obecnější označení „reforma“, respektive „reformy“ či „škrty“, protože právě tak byla často označována opatření vlády směřující k politikám austeritu. V případě protiromských protestů jsou, celkem logicky, klíčovým slovem „Romové“, „romský“, ale také vžitá označení „nepřizpůsobiví“, a v případě antifašistických nebo protirasistických protestů jsou to právě tyto dvě slova.

Po vytřídění článků, které nebyly pro výzkum relevantní, případně pouze přebíraly již jinde použitý obsah, jich k analýze autorka použila celkem 1629. Z toho 183 se týkalo antikomunistických protestů, 401 protestů studujících, 716 protestů proti austeritu politikám, a 256 k protiromským protestům a zbylých 73 připadá na protesty antifašistické či protirasistické. Důležité je podotknout, že některé kategorie, jak už bylo zmíněno, se překrývají. Zde se to týká zejména protestů studentských, které se překrývají s těmi antikomunistickými i anti-austeritu, ale také protiromských a antifašistických, protože druhé jmenované na ty první reagují.

V samotné analýze vybraných článků se autorka zaměřila na hledání odpovědí na výzkumné otázky v několika rovinách. Tou první je kontext používání slov „aktivista“/„aktivistka“ a „aktivismus“ v jednotlivých článcích a v souvislosti s různými kategoriemi protestu, případně sledování toho, jak jsou protestující označováni. Důležité je i to, jak se protestující mají ke kategorii „běžných občanů“ nebo „lidí“, tedy zástupců většinové společnosti. Při hledání odpovědi na tuto otázku autorka využije některé proměnné v označování, které byly popsány výše. Tou druhou je analýza rámování protestu jako aktivity ve vztahu k fungování demokratické společnosti. Které protesty jsou, a které nejsou legitimní a integrální součástí demokratického fungování politiky? Mohou být v rámci protestů ke stejné problematice některé protesty chápány jako součástí demokratické politiky a jiné nikoliv? Zatímco analýza používání konkrétních označení pro protestující představuje první stupeň faircloughovské analýzy reprezentuje první, druhá rovina koresponduje s druhým a třetím stupněm.

4 Analýza

Nyní autorka této práce přistoupí k samotn analýze mediálních výstupů vztahujících se k rznm kategoriím protestů v českm mediálním prostředí. Na uvod je třeba poznamenat, že mnohé z kategorií se navzájem prolnj, a proto se jimi bude autorka zabývat opakovan – dobrm příkladem jsou studentsk protesty, neboť ty můžeme zahrnout vedle samostatn kategorie také do kategorie protestů antikomunistických nebo anti-austerity protestů. V případě anti-austerity protestů a studentských protestů se autorka bude věnovat také jejich mezinrodn kontextualizaci prostřednictvím srovnání s prezentc obdobných protestů v zahranic v českých mediích. Zajímavým rozměrem je zejména prezentovan radikalita protestů v zahranic na jedné straně a na straně druhé protestů v České republice.

Analýza bude zaměřena zejména na hledání odpovd na vzkumn otázky týkající se označení protestujících, jejich vztahu ke kategorii většिनov společnosti, tedy „bžnm občanům“ nebo „normálním lidem“, a také prezentaci vztahu protestu a demokracie, případně role protestu v demokracii. Autorka se vřak chce zaměřit i na dalř vznamn aspekty diskurzu o jednotlivých typech protestů, kter se v příběhu analýzy objev.

4.1 Antikomunistick protesty

Protesty proti komunistům jsou v českm prostředí v jistm slova smyslu mobilizačním evergreenem, kter nabývá různých podob, a do kterého se zapojuje cel řdka aktérů od nevládních organizací ař k politickm stranám (Koubek, Polášek 2013). Komunistick strana má pochopiteln specifick status i v souvislosti s politikou paměti, kter klade důraz na vytsnn komunistick paměti a „dekomunizaci“ jako souast budování demokracie (Mayer 2009: 73, Přbn 2008). Autorka se domnívá, že tento status média celkem neproblematicky přjmaj a dále reprodukují.

Ve sledovanm období, tedy od zaatku roku 2008 do poloviny roku 2014, byly nejvznamnjřmi a také nejvíce medializovanmi protesty ty proti zástupcům a zstupkynm Komunistick strany Čech a Moravy v krajských radách na několika mstech republiky, zejména pak v Jihoeskm, Zlnskm, Krlovhradeckm a Karlovarskm kraji, kter je mořn datovat zhruba od podzimu 2012 ař zaatku roku 2014. Vedle těchto protestů se v analyzovanm vzorku nacházely i menř protesty vztahující se obecn k tématu vlivu nebo údajnému vlivu komunist v české společnosti, které byly spáře

izolovaného charakteru. Autorka by rovněž chtěla zmnit jistou „aktivistickou“ roli samotných novinářů a novinářek, ale také expertů a expertek, jejich hlasy zaznívají v hodnocen protestů a jejich obsahu. V následující analýze se autorka zamř na rekonstrukci základních prvků diskurzu o antikomunistických protestech ve vztahu k vzkumnm otázkám.

4.1.1 Nezpochybnn kontinuita

Základním rámcem diskurzu o antikomunistických protestech je prvek kontinuity – na straně jedn se jedná o kontinuitu komunist a komunistick strany s Komunistickou stranou Československa a na straně druhé kontinuitu protestů proti souasnm komunistům s těmi pedsametovmi. Protest proti komunistům ve zkouman reprezentaci tedy znamená automaticky protest proti určitému reziduálnímu, z principu nedemokratickmu prvku, kter je, vlastn nedopatřením a stále ještě, součastí eskho stranického systemu. Tento aspekt je naprosto v souladu s oficiln politikou paměti, která vidí komunistickou stranu jako vnitřního nepřtele a dekomunizaci jako nutnou podmínku demokratizace (Mayer 2009). Analýzu mediln reprezentace len komunistick strany a komunistick strany jako takov provedl ve své dizertační práci Ondřej Slačálek (2014). Ten prvek kontinuity identifikuje a dále rozpracovává, autorka se v přpad této diplomov práce spokojí s konstatováním, že kontinuita mezi KSČ a KSČM vstupuje do diskurzu o protikomunistickm protestu zejména jako téměř nezpochybnvan základní rámec, ve kterm se pohybují jak protestující, tak novináři a expertn hlasy.

Kontinuitu ilustrují historick paralely jako například Taberyho komentář k protestům jihočeských studentů proti radní pro školství Baborov právě z KSČM: „*Máme poměrně výraznou zkušenost s tím, jak se pokoušeli přepisovat historii. A není ře jen o etapě před rokem 1989, kdy byl podle jejich propagandy T. G. Masaryk spojencem fašist či převrat v roce 1948 vítězstvím demokracie. Sta trochu sledovat veřejn výkony komunistických pedstavitel, aby bylo jasné, že na překrucování dějin se v KSČM nic nemn ani ted’.*“ (Tabery 2012a) nebo vyjdřen jedné z protestujících na demonstraci 17. listopadu 2012: „*U leccos pamatují, myslela jsem si, že po Listopadu bude všechno jinak, ne že se doiju toho, že se to takhle zvrtn. Že rud sever bude zase rud.*“ (Dolejší 2012a). Jinm přkladem je přehledov článek v Tydn o tom, jak se „vládne v rudch krajích“, kde je kontinuita vztaen i na ty členy strany, kteři do ní vstupují a dlouho po listopadu 1989: „*V Radě Olomouckého kraje sed za KSČM kromě Švece i šestatřicetilet Michal*

Symersk, jenž se komunistou stal ař v roce 2003, takře hejtman Rozbořil o nm vypráví, ře "je nezatıžen minulostí". Ani to není pravda. Symersk se naopak komunistickou minulostí nechal dobrovoln zatıžit, kdř vstoupil do strany, kter se nevzdala sv zloinn historie. Po úspěchu v krajských volbách se ostatn v sekretariátech strany mvalo starými prapory se srpy a kladivy. " (Motýl, Meschik 2012a)

Paralely ale není dobr redukovat jen na období protestů po volbách do krajských zastupitelstev na podzim roku 2012, jak poukazuje například článek v Respektu z 30. listopadu 2009 hodnotící dosavadní fungování spolupráce komunist v krajských radách, kd poukazuj na určitou dvojí tvář komunistických zastupitel, kter se sice na oko tvr, ře přjali polistopadov narativ, ale ve skutečnosti je prozrazuje konkrtn politika (rozdělit dlouho větu): „Na jednání zastupitelstva den po 17. listopadu komunist **bez hnutí brvou či slova protestu drř minutu ticha za "oběti komunistick zvule"**. Jindy odhlasuj stovacetitiscovou dotaci projektu *Dcery 50. let mapující osudy potomků obětí totality či dvacet tisíc projektu přpomnjcmu dvacet polistopadových let Cesta ke svobodě, kter byl s třídenním "totalitním mstekem" v centru Ostravy v regionu bezpochyby nejvtř akc k 17. listopadu. Na druhou stranu v mnoha směrech zstvj svm kořenm vrn. S finančními příspěvků na projekty mapující totalitu je to totiř složitř: řdost "dcer" rudo-oranřov rada odmítla a peníze jim zásluhou ODS přkleplo ař zastupitelstvo. A podpora Cesty ke svobodě? Pvodn totiř organizátoři řdali o desetinasobn příspěvek, kter kraj odmítl (naopak msto Ostrava, v jehoř čele stojí sociální demokrat Petr Kajnar dvsttiscovou částkou přsplo), a navíc v milionovm rozpočtu projektu byl krajsk příspěvek "spáře symbolick", jak říká za organizátory Jiří Hruřka. " (Lauder 2009, vyznačila autorka).*

Rámec kontinuity automaticky stav komunistickou stranu a její přstavitel do role nedemokrat a jasn identifikovaných nepřtel, před kterými je třeba mít se na pozoru a bedliv sledovat jejich konání.

4.1.2 Lid proti komunistům

Pokud se podvme na to, jak označení se pouřvj pro ty, které protesty buď organizují nebo se jich uastn, zjistíme, ře se jedná o poměrně řirokou paletu označení, coř implikuje určitou řirokou koalici skupin, kter protestují. S oznaenm „aktivista“ nebo „aktivistka“ se setkáváme jen velmi zřdk, a to zejména v souvislosti s aktivitami lid, kter se tématu věnují dlouhodob, nicméně spáře izolovan bez ohledu na konkrtn

aktivitě nebo vyjdřen členů a členek komunistick strany. Nezřídka se jedná o postavy bývalých disidentů, typicky přikladem je Jan Šingl, podle médií pravideln protestující na oslavách Svátku práce (Mf Dnes 2011a) nebo lidé z iniciativy ProtiAlt (Kabtov, Nachtmann 2013). Označení „aktivist“ se později také dostává skupině protestujících kolem sdružení Repelent 21, kter se zformovalo ve Zlnskm kraji (Fuksová 2013, Mf Dnes 2013a).

Ve sledovanm období byly ovšem nejvíce zastoupeny protesty proti zástupcům a zstupkynm KSČM v krajských radách, jejichž hlavními organizátory byli studenti, v přpad Zlínského kraje pak podnikatel z jíž zmnnho sdružení Repelent 21. V jejich přpad došlo k urit promn označení v čase, jak už bylo popsáno výše. Na počátku, tedy na podzim roku 2012 se setkáváme vedle logického označení „studenti“ nebo „podnikatel“ také s oznaenm „organizátoři“, „odpůrci komunist“, „protestující“ nebo „mladí lidé“. Celkem logicky se objevuje také obecn označení „lid“. Protesty se nicméně stvj intenzivnj a dlouhodobj, a tak se vedle jíž zmnnch označení zanj objevovat i konkrtn přbhy a tváře protestujících a organizátorů, ale také podpora veřejnosti nebo významných osobnosti. V analyzovanm vzorku článků lze také najít profilov rozhovory nebo články o jednotlivých vdcch postavách protestů, a u studentů a uitel (Šra 2012) nebo třeba podnikatel (Prochzkov, Libiger 2012, Kolár 2012, Kavanová 2013, Skácel 2013). Tyto profilov články obvykle dvj celkem velký prostor pro vyjdřen těchto vdcch postav a popis jejich motivc, přpadn lc ldry protestů jako vjmen osobnosti. To je mon nejlépe ilustrovat na článku o protestech v Jižních Čechách a jejich protagonistovi Dominiku Hoejm: *„Uitel popisují septimna Dominika Hořejšího jako mimořdn schopného studenta, jeho největší pblm spočívá v tom, že se i na velmi solidním teboňskm gymnáziu me v hodinách často nudit. Mladého muže, kter už ve třech letech ovládal abecedu a dri se na prvních přckch ve vědomostních soutěžích, není př jednoduch zaujmout, ale pokud se to podar, nemůžou si kantoři jeho výkony vynachválit.“* (Šra 2012) Tato vjmenost se pak může vztahovat na specifick postaven studujících jako klov skupiny v narativu o obran demokracie, kter se autorka bude věnovat později, přpadn prenesen o dležit demokratizační a humanistick roli inteligence v přbhu celch eskch moderních djn (Hol 2011).

Specifickou roli hrají také vznamn osobnosti, kter protesty proti komunistům podporují, a u osobn nebo pstřednictvm mediálních vyjdřen. V eskm

polistopadovm kontextu a narativu o polistopadov demokracii má obvykle symbolick význam skupina umělců, kter spolu se studenty představuje nositele demokratických hodnot a kritiky potenciln zvl moci. Ve vybranm vzorku hrají roli umělci jako aktři protestů – přpad protestu v jiřnch Čechách, kde vystoupila napřklad dokumentaristka Olga Sommerov (Dolejř 2012), v přpad koncert proti komunistům je to pak hudebník David Koller, vtvrnk David ern a dalř (řulcov 2013).

4.1.3 Rud protivník bez tváře

V čem je diskurz o protestu proti komunistům v rámci zkoumaného vzorku poměrně specifick, je zobrazování protistrany. Tou nejsou jen komunist nebo komunistick strana, coř by bylo na prvn pohled logick, ale i sociální demokrat, kter zejména v protestech proti komunistick straně v radách krajů sehrávají často klíčovou roli.

Zatímco v přpad jiných typů zkoumaných protestů často dochází k přm konfrontaci protestujících a představitel toho, proti čemu protestují, v přpad protikomunistických protestů je takov konfrontace přítomn jen velmi zřdka nebo symbolicky, napřklad přestřednictvm konfrontace názorů protestujících s vrcholnm představitelem strany (např. Radiořurnl 2012) a to i v přpad, ře se jedná o problém kraje.

Zatímco v přpad protestujících si můřeme povřimnout značného důrazu na konkrtn tváře, jak na úrovni „břnch“ protestujících, tak jejich vdcch osobností, v přpad komunist se takov typ reprezentace vyskytuje spáře zřdka. Zástupci a členové strany jsou naopak často reprezentováni jako homogenn skupina, pro kterou se pouřzv předevřm jednoduch označení „komunist“. Zároveň jim jako skupině nn v rámci mediln reprezentace doprano přliř hlasu, kdyř se ve článcích vyskytují spáře v pasivn roli – mluví se o nich a jejich výrocích, nejsou ale citováni. To souvisí s jiř zmnnm nedostatkem přm konfrontace mezi protestujícími a těmi, proti kterm protestují. Zástupci a zstupkyn komunistick strany jsou takovm typem reprezentace do znan míry odosobnni, coř se projevuje i v jejich reprezentaci přestřednictvm „rud“ barvy – dottme se o „rudch“ (Dolejř 2012, řkarda 2013, Skácel 2013), „rudm řkolstv“ (řra 2012), „rudm nebezpečí“ (Eliřov 2012), „rudm kraji“ (Prochzkov, Libiger 2012, Mf Dnes 2012a, Chmelov 2012, Motýl, Meschik 2012, Skácel 2013), „rud vřřin“

(tamtez), „rud vládě“ (Mf Dnes 2012b, Angermannov 2012, Libiger 2012), „rud krajsk rad“ (Mf Dnes 2013b) nebo „narudl krajsk vládě“ (Zalesk 2013).

Odosobnen stejn jako pasivn role komunist v diskurzu o protikomunistickm protestu m urit implikace z hlediska jejich vztahu k demokracii, kter se bude autorka věnovat nyní. Jak už bylo zmneno nekolikrt, vytsnen komunistického hlasu a tváře lze prist reprodukující se pedstav o tom, že by tento „vnitrn nepřtel“ měl být zapomenut a umlčen ve jménu demokratick tradice a polistopadov nrodn identity.

4.1.4 Antikomunistick protesty a demokracie

Kategorie antikomunistických protestů m silnou vazbu k pedstavm o demokracii a roli protestu v demokracii a to jak negativn, tak pozitivn. V přpad t pozitivn jsou protesty proti komunistick straně a jejím zástupcům na klíčových postech chápány jako demokracii a demokratickou tradici v Česku podporující (Balík 2012, Tabery 2012a), což koresponduje s nekolikrt zmnenou esenciln antikomunistickou zakladatelskou tradici. V přpad t negativn jsou naopak protesty chápány jako ponekud opoždn reakce na volby (Jelínek 2012), přpadn „pl na nesprvnm hrob“ (Mitrofanov 2012) nebo plytvn energií na podstatnější problémy esk společnosti a politiky (Fischer 2012). Negativn role antikomunistických protestů zůstává nicméně v diskurzu o těchto protestech spíše záležitostí okrajovou, na druhou stranu v ní lze vidět pokus o urit překonn zakladatelského polistopadového diskurzu směřem od problému komunistick strany a její mozn hrozby k problémům aktuálnějším, když jej sten ramuj jako boj minulosti.

V představách o pozitivn roli antikomunistického protestu hrají svoji roli j zmnen charakteristiky diskurzu ani ne tak o protestu samm, ale o protivníkovi v tomto protestu – KSČM a jejích členech. První z nich je nezpochybnn kontinuita mezi předlistopadovou KSČ a současnou KSČM, kterou autorka popsala ve, druhou pak pasivn role, kterou v referování o zástupcích a zstupkynch strany média komunistům přisuzuj. Kontinuita naznačuje fundamentln nedemokratick dědictví a kořeny KSČM, což z ní in zejména v očích protestujících stranu fundamentln nedemokratickou a „totalitní“, co ilustrují i následující výroky.

„Nm na tom vad, že v podstatě do krajského zastupitelstva bylo zvoleno 80 % demokratických stran. To znamená, že 80 % vol chtělo demokratick krajsk zastupitelstvo. My nepovaujeme Komunistickou stranu Čech a Moravy za demokratickou stranu, byt to mají v názvu, mají to ve stanovch, ale taky jako první člen nebo první

lanek ve stanovch mají socialismus, který prost my nepovařujeme za demokratickou stranu.“ – protestující podnikatel Roman Pelz o zlínskm zastupitelstvu (esk televize 2012a)

"Protestujeme vřak proti tomu, jak hejtman Zimola vytvořil koalici. Měl mořnost sestavit koalici s demokratickými stranami a nemusel si nechat přikyvovat totalitní stranou." student Dominik Hořejř o koalici v Jiřnch Čechách (Mlsov, Kubát 2012).

Jak uř bylo řeeno vye, v případě antikomunistických protestů hrají určitou aktivistickou roli i sami novinářů, komentátoři či experti. Pknm příkladem je komentář profesora Millera z FF Univerzity Palackého v Olomouci pro Tyden, u kterého můžeme vidět evidentn politick angařm, rmované nicméně jako neutřln nebo expertn: *„Uitel dějepisu se teř budou dostávat do schizofrenních situací. Při výkladu o politických procesech jim studenti začnou klást otázky, jak je mořn, že tahle zloinn strana nyní řd kraj a dokonce řkolstv," uvařuje Jaroslav Miller, vedoucí katedry historie Filozofick fakulty Univerzity Palackého v Olomouci...**Professor Miller proto inicioval petici, která z akademických pozic napadá spojen ČSSD a KSČM.** "Jako historikov si tento počin vysvětlujeme jedin ztrátou historick paměti či nedostatenm vzděláním," říká Miller. Signatáři řdad odstoupení komunistického radního pro řkolstv Zdeňka řvece a hejtmanovi Jiřímu Rozbořilovi (ČSSD) hodlj petici předat v tomto tydnu.*“ (Motýl, Menschik 2012, zvrzrnn autorky)

Pasivn role, kterou zástupci a zstupkyn komunistick strany nebo KSČM jako celek m, je obtřn ilustrovat na konkrétních výrocích nebo citacích ze článků, nicméně jako takov ukazuje na systematick vylouen z debaty s argumentem o nedemokratickosti strany. Na to sten reagují kritici, zejména z řad komentátorů, ale i expertů, zde například Jan Bureř: *„No, on ten problém je samozřejm trořku komplikovanř, protože my tady pořad 20 let po roce 1989 řijeme v atmosfére, kdy ta společnost se jako sama sebe přesvědčuje, že to politick spektrum, které funguje například ve snmovn, prost vypadá tak, že 80 % stran jsou strany demokratick a 20 %, tedy jedna strana demokratick není. A to je prost omyl a nesmysl, protože skuten platí, že pokud by jakkoliv politick strana se chovala nedemokraticky, byla by prost zakázána a nemohla by se t demokratick soutře uastnit.*“ (esk televize 2012b) Navzdory tmto,

spíše minoritní zaznívajícím hlasm se zdá, že v mediálním diskurzu jako takovm se pozice komunist jako vylouen entity přili nemn.

4.1.5 Shrnutí

Po analýze zkoumaného vzorku mediálních výstupů o antikomunistických protestech lze identifikovat několik základních prvků. Základním rámcem je nezpochybnvan kontinuita mezi KSČ a KSČM, kter patř ke klovm argumentům protestujících, ale média ji vtšinou přebírají v souladu s oficiln politikou paměti, kter komunistickou pame i kritick přístup ke studiu minulého reimu vytsnuje. Z této kontinuity pak vyplývá i prezentovan nedemokratičnost strany jako takov a tedy prodemokratinost protestů. Prodemokratinost muže ilustrovat i reprezentace protestujících jako širok skupiny lidí, jejz jádro tvoř studenti, ale také uitel nebo vznamn osobnosti společenského a kulturního ivota, coz jsou skupiny se specifickou rolí vesk polistopadov a tedy novodob demokratick česk identit. Velký prostor dostávají vyjdren „řadových“ protestujících, ale také „vdc“ protestů, kteř jsou často prezentováni jako vjimen osobnosti se smyslem pro svobodu a demokracii. Zajímavým prvkem, který je pro diskurz o antikomunistickm protestu charakteristick, je status komunistick strany a jejich zástupců jako protistrany protestu. Zatímco u jiných typů protestu analyzovaných v této praci se setkáváme s konfrontací protestujících a jejich protivníků, v přpad antikomunistických protestů, je protistrana v poměrně zvlstn, spíše pasivn pozici a nedostává přili prostoru. Kontrast mezi nepřtmností a navíc značnou homogenitou protistrany, tedy KSČM a jejichen, reprezentovanou prostm oznaenm „komunist“, přpadn symbolicky „rudou“ barvou, a znan diferencovanou na navíc „viditelnou“ kategorií lidu stojícího proti logicky asociuje zřetelnou „jinakost“ komunist, s nimiž se jednoduše „nemluv“ a kteř jsou tak, vlastn poměrně jednostrann, vytlačeni z prostoru plurality.

V opozici vui dominantnímu paradigmatu vnímání komunistick strany ve zkoumanm vzorku oponují nkteř komenttoř, zejména pak Petr Fischer, toho času v Hospodářských novinách, nebo Alexandr Mitrofanov i Lukáš Jelínek z Práva. Jejich oponentura, zdůrazňující neadekvátnost nebo nedemokratičnost vylouen komunist nebo protestu proti nim „z principu“, stejn jako apel na řešení více aktuálních problémů nicméně zůstává spíše izolována. Role diskontinuity mezi předlistopadovm a polistopadovm reimem se zdá být velice důležitou součastí polistopadových představ o

demokracii a to minimln z rétorického hlediska, kter prakticky nepřipouští alternativní výklad nebo zpochybnění.

4.2 *Studentské protesty*

Jak uř bylo řeceno na zaatku analytick kapitoly, studentské protesty je mořné identifikovat v souvislosti s několika tématy protestů, kter jsou jinak tématem jiných podkapitol. Autorka se nicméně domnívá, ře je řadouc analyzovat je také jako samostatnou kategorii a to i vzhledem k roli, kterou studentsk protest hraje v narativu o demokracii v Āeskoslovensku a nsledn Āesk republice, v nmř jsou studenti nositelem demokratických myřlenek a jedním z dleřitch aktérů v demokratizačních procesech (Otáhal 2003: 159-163, Wooley 2008).

Studentské protesty v analyzovanm období lze rozdělit do několika kategorií nejen ve vztahu k tématu, ale i ve vztahu k přesahu do celkov debaty o uspořádání společnosti a politiky. První kategorií jsou protesty, kter můřeme označit jako protesty lokálního charakteru – typicky se jedná o jednorzov projev nespokojenosti s nkterm aspektem výuky nebo sluřeb pro studující, případně tématem, kter není prezentováno jako téma s přesahem do nějakého obecnho principu. Ve sledovanm období je takovm zástupcem protest proti ředitelce gymnázia v Litoměřicích a jejímu způsobu veden školy v roce 2011, ale i protesty proti způsobu fungování Nrodohospodřsk fakulty VřE pod děkanem řevikem. Druhou kategorií, kter se t první v podstatě znan podobě, je kategorie protestů, kter jsou sice svým charakterem lokln, nicméně se objevují po cel republice, ovšemnejsou v médiích, ale obvykle ani samotnými aktry, spojovány s obecnmi principy – do této kategorie spadají protesty proti slučování, případně ruřen středních škol, se kterými se v analyzovanm vzorku můřeme setkat od roku 2009 ař do roku 2014. Třetí kategorií jsou protesty, kter jednoznan odkazují k řirř problematice a také vyvolávají debatu nad ramec protestu jako takového – v analyzovanm vzorku tuto kategorii představují protesty proti státní maturitě, protikomunistick protesty a v urit míře také protesty proti reformě vysokých škol.

4.2.1 *Studenti a studentské tváře*

Z této rozrůzněnosti studentských protestů i jejich témat logicky vyplývá i urit roztřřtnost diskurzu o studentskm protestu jako takovm, i přes to je ale mořné v jejich reprezentaci najít urit shodn prvky. Pokud je jednou z výzkumných otázeK této přce

otázka po označení protestujících, pak je v připad těchto protestů celkem jednoznan odpove asten vyplývající i z metody vberu vzorku – protestující jsou ve valn vtšin označováni jednoduše jako studenti, připadne jako studenti jednotlivých typů škol – středokolci, vysokoškoláci, připadne gymnazist nebo třeba studenti zdravotnick školy a podobn. Nn bez zajímavosti, že v urit časti protestů, zejména těch, kter se vztahují k delimu časovému useku, existuje zřeteln snaha reprezentovat protest i prostřednictvm tváře nějakého konkretnho organizátora nebo organiztky protestu.

V připad protikomunistických protestů a protestů proti reformě terciárního vzdělávání se pak tyto studentsk tváře protestu staly předmtem profilových rozhovorů nebo článků, ve kterých se vedle protestu samotného redaktori či redaktorky zabývají i širim rozbohem jejich motivc nebo ideového pozadí aktivizace samotn. Jim se autorka bude věnovat v následující analýze. Tyto články jsou charakteristick nízkou mírou konfrontace a často je v nich implicitn obsažen narativ o studentstvu jako klíčovému hybateli změn a demokratizace esk společnosti (Lauder 2012, Šra 2012).

4.2.2 Nesamozřejm protestující

Student nn v diskurzu o protestu ve vybranm vzorku mediálních výstupů chápání jako protestující „pro sebe“, ale jako někdo, kdo musel být k protestu donucen vnjimi okolnostmi. Tento prvek se přitom může zdát jako poněkud paradoxn, vzhledem k přitomnosti narativu o studentstvu jako nositeli demokratických hodnot, nicméně jen zdnliv. Autorka se domnívá, že přv moment „donucen“ studentů k akci může mít v rámci diskurzu pozici jakéhosi indikátoru nebezpec, kter demokracii jako celku hrozí. Moment donucen přitom může nabývat různých podob, jeho iniciátory a viníky jsou vak obvykle elity a jejich chování. Na lokln úrovni se jedná napřklad o přstup ředitel nebo ředitelky, v připad protestů proti slučování střednch škol, ale i vysokoškolsk reformy, pak nekvalifikovan opatren nebo opatren, kter nebyla adekvtn projednan se zainteresovanými stranami (zejména přv studujícími, ale i vyučujícími, v připad vysokoškolskch protestů i reprezentacemi – eskou konferencí rektorů a Radou vysokých škol). Elita a její přstup je ve valn vtšin článků personalizovan njakm jejím zástupcem či zstupkyn, kter je často stavěna jako protiklad k nkter ze studentských tváří. Zajmav je z tohoto hlediska protikomunistick studentsk protest, ve kterm m kategorie elity nebo spíš protivníka více obecn a symbolick charakter, co kontrastuje s velkou diferencovaností protestujících a prostorem, kter dostávají ve svých vyjdřench.

Autorka tento aspekt reprezentace protikomunistického protestu a důsledky, které m rozebrala výše při analýze tohoto typu protestu jako takového.

Nesamozřejmost protestu se projevuje také v popisu těžkosti, se kterými se studující jako „neaktivist“ museli potýkat a to i ve vlastních řadách: *„To uř dav středořkolk stl na Václavském náměstí a nevdl, co dělat. Studenti z bezradnosti například skandovali: "Sparta, Sparta!" Organizátoři akce byli totiř stále jeřt na ministerstvu“* (Přibil 2009). Jindy je zdůrazněno, ře protesty jsou skutečně ncm „nad rámec“ běžných aktivit, kterými studenti trv svůj čas: *„Normln by hlavn chodili na přednášky a uili se na zkoušky, této trojici studentů (a řad jejich kolegů) ovšem nedávno přibyla zcela nov "mimořkoln činnost": vylepování plakátů, výroba informačních vide, provozování webu, sem tam njak informan přednáška, případně pochod ke Strakov akademii s protestní rezolucí v ruce.“* (o protestujících proti vysokořkolsk reformě, Lauder 2012) nebo *„Učitel Martin Rosocha ho varoval, jestli si uvědomuje, co touhle činností spouřt: mediln zájem, nutnost odpovídat na desítky e-mail a telefonátů, organizan starosti. Dominik Hořejř vřak uř byl rozhodnutí. "Nikdy jsem podobnou akci nedělal, ale nikdy jsem taky neměl problém postavit se do čela, kdř jsem vdl, ře je to sprvn," říká.“* (o jednom z organizátorů protikomunistických protestů v Jiřnch Čechách, řra 2012).

I přes tyto těžkosti nejsou nicméně protesty studujících hodnocen jako nespšn nebo kritizovány jako nezvldnut, naopak je implicitně oceřovna jejich odvaha se do takových aktivit pustit a vlastně tm i nadále naplņovat ideál studujících jako nesamozřejmch, nicméně o to dležitřch strřc demokracie.

4.2.3 Studenti a lid

Jednou z výzkumných otázek, kterou si autorka této diplomov práce klade, je ta po podobě reprezentace vztahu mezi protestujícími a vtřinovou společností, tedy „běžnými občany“ nebo „normálními lidmi“. V případě studentů a jejich protestů se navíc jedná o několik různých kategorií protestu s různými tématy s odliřnm mobilizačním potenciálem, kter protestující navíc využívájí odliřn vzhledem ke zvolen taktice. Zde má autorka na mysli zejména rozdíl mezi mobilizačním potenciálem, kter mají například protikomunistick protesty, médií i protestujícími rmovan v souladu s polistopadovm narativem jako velice důležité pro společnost jako celek, a potenciálem protestů proti státním maturitm a vysokořkolsk reformě, jejichř dopad na věřejnost byl spáře omezen,

nebo byl jako omezen vnímán. Specifick jsou pak protesty chpan v této analýze jako lokln nebo lokln, le objevující se po cel republice v souvislosti s njakm obecnjm trendem, například proti slučování nebo zavírání středních ˇskol, v nichž je zájem veřejnosti ˇasto spojován se zájmem komunity jako takov.

Z analýzy přílišných mediálních výstupů vyplývá, že protesty proti slučování nebo ruen ˇskol, tedy příklad lokálního protestu s evidentním přesahem problému, proti kterému se protestuje, jsou reprezentovány velmi podobnm způsobem – hlavní roli hrají pochopiteln nespokojen studenti, ˇasto reprezentovan konkrtn tváří, která se nicméně nestává mluvím protestů jako takových. Významnou roli hrají také rodiče studujících a uitel, případně ředitel nebo ředitelky ˇskoly, která m být slouena ˇi zrušena. Můžeme si tedy povimnout, že se sice jedna o relativn diferencovanou koalici, nicméně stále se koncentrující kolem vzdělávací instituce v daném ˇase.

Podobn rysy reprezentace vztahu veřejnosti a studentstva pak mají i protesty, kter autorka označuje jako „lokln“. Dobrm a zároveň vznamn přtomnm příkladem takového protestu je protest studentů, uitel a rodičů proti politice ředitelky litoměřického gymnázia Evy Bulasov, kter trvaly od května do zr roku 2011. V reprezentaci protestu jako takového pak dochází k uritm posunům, když se na stranu protestujících v srpnu přdvj i zástupci msta, čímž protest získává rozměr důležitosti pro komunitu. O tom svědící i fakt, že se téma sporu ředitelky a studentů, uitel a rodičů stal také objektem veřejn debaty nad ramec zainteresovaných, příkladem může být rubrika „fórum ˇtenr“ v Mlad front DNES ze dne 31. srpna 2011, kde zaznívá jeden hlas pro protesty a druh proti. Hlas proti protestům operuje s faktickými úspěchy gymnázia ve státních maturitách i tm, že samotn studenti nejsou jádrem protestů: *„J vidím zsadn problém v tom, že se najde učitel, který se nestydí burcovat studenty a rodiče proti novému veden.... ˇkola funguje, negativn chování studentů slun ˇlovek odmítne.“* (Mf Dnes 2011b) Naznaen distinkce mezi „negativním chováním studentů“ a „slunm ˇlovkem“, případně bagatelizace protestu s tím, že studenty někdo navedl, že nejednj racionln, je vak v ramci mediln reprezentace této události spř ojedinel, případně zaznívá z úst protivnice, tedy ředitelky Bulasov: *„Mluvit se skupinou lidí, která je takto ovlivnn emocemi, se opravdu reln nedá.“* (ˇesk televize 2011a) Autorka se domnívá, že ojedinelost takov prezentace protestu souvisí pv se zvláštním statutem studujících jako nesamozřejmch, le velice důležitých protestujících, jejich motivaci lze jen obtnn efektivn zpochybnt.

Reprezentace vztahu veřejnosti a studentů má pak zcela jiný rozměr v případě protestů s širším přesahem – tedy těch vztahujících se ke státní maturitě, reformě terciárního vzdělávání a protestům proti komunistům v krajských radách. O vztahu protikomunistických protestujících a veřejnosti autorka psala už v předchozí podkapitole, a tak na tomto místě pouze shrne základní zjištění – v případě tohoto typu protestů jsou studující doslova obklopeni veřejností v jejích různých podobách, věkových kategoriích i společenském postavení („obyčejní lidé“ i prominentní umělci a intelektuálové). Jiná situace je nicméně v případě protestů proti státním maturitám a vysokoškolské reformě, kdy jsou protesty rámovány především jako záležitost vlastního zájmu studujících, nikoliv široké veřejnosti, která je pak v mediální reprezentaci protestů v podstatě nepřítomná. Autorka se domnívá, že v případě protestů proti reformě vysokého školství sehrál svoji roli fakt, že se proti sobě ocitl narativ o studentech jako ochráncích demokracie (který nutně nevyužívali protestující jako takoví, ale je součástí veřejného diskurzu o české demokracii) s tehdy ještě částečně aktuálním narativem o univerzální nutnosti reformy, mezi které patřila i ta vysokoškolská.

4.2.4 Studentstvo jako nositel demokracie

Se studentským protestem je demokracie, respektive demokratické počínání asociováno na několika rovinách – v samotném aktu protestu a pak agendě, kterou se zabývají, a kterou nastolují. První rovina – tedy akt protestu a jeho důležitost pro demokracii v souvislosti se studujícími – se objevuje napříč různými kategoriemi protestu od lokálních protestů až po ty s celospolečenským přesahem. Důležité jsou přitom dva momenty – že jsou to studující, kdo protestují, což částečně souvisí i s jejich specifickou rolí ve vztahu k demokracii, jak byla popsána výše, a že vůbec nastala situace, kdy studující musí protestovat. Ve studovaném vzorku to poměrně dobře ilustruje komentář šéfredaktora Respektu Erika Taberyho k protestům proti vysokoškolské reformě: „*Česká historie říká, že když se ve velkém bouří vysokoškolští studenti, děje se něco zásadního. Většinou se k masovým protestům odhodlávají jen v přelomových momentech. Přináší tedy současná vzpoura symbolizovaná tzv. Týdnem neklidu další významný předěl? Zdá se, že ano.*“ (Tabery 2012b) Studující ve zkoumaném mediálním diskurzu také představují určité „zrcadlo nastavované společnosti“, což zaznívá například v souvislosti s antikomunistickými protesty: „*Studenti – třeba nechtěně – vystihli společenský důsledek toho, že se po Listopadu o komunismu příliš nemluvalo. Totiž aby bylo jasno: mluvilo se a*

stále se mluví o roli KSČ, o jejich zločinech, stovkách popravených, desetitisících vězněných i statisících vypuzených do exilu či emigrace. Ale moc se nemluví o komunistické kařdodennosti v rodinách, o drobn komplicit s reřimem, o roli "malých ryb".“ (Petráček 2013).

Nelze říct, že na stranu studujících v souvislosti s demokracií zaznívá ve zkoumanm vzorku jen výroky pozitivní, naopak – pravdpodobn právě v souvislosti s „nesamozřejmostí“ jejich protestů se objevuje také alternativní, byt’ spíše minoritní, diskurz, který zpochybňuje autenticitu protestu a naopak vidí za protestem „jin zájmy“, ať už osobní nebo politické, připadn je kritizuje za kč a vypjatost. *„Týden neklidu bouřící českými vysokými školami vede namísto slibované diskuse k vypjatm emocím a morálním kčům. Skoro se zdá, že kdo není neklidný, není akademik.“* (Balík, Hanuř 2012)

Co do agendy protestů a její vazbě k demokracii, je třeba opět rozlišit mezi jednotlivými tématy. Jak už bylo napsáno v podkapitole venující se protikomunistickým protestům, v jejich připad je vztah k demokracii a její podpoře tm jednoznačný a to mj. kvůli rmovní komunistické strany jako jednoznačně nedemokratického elementu. V připad protestů proti státní maturitě i vysokoškolské reformě už se o tak jednoznačnou záležitost nejedná, a to předevřím pro to, že v mediální reprezentaci se objevuje jen v omezen míe vztažen agendy protestu k širším otázkám právě demokracie. V připad vysokoškolských protestů se sice jedná o jakousi „úvahu středního dosahu“, když jsou tmatizovny akademické svobody jako opozice k politizaci veřejných vysokých škol (např. Fischer 2012b), připadn jejich využití jako dalšího typu „trafik“ v rámci klientelistických vazeb české politické reprezentace (Tabery 2012b), nicméně podobn jednoznačnou úvahu jako v připad antikomunistických protestů zde nenajdeme. Jak už bylo řečeno výše, autorka se domnívá, že se takové vztažen nekoná zejména kvůli konfliktu s dalšími přítomnými diskurz – vládním diskurzem o nutnosti reformu, ale také diskurzem individualismu, který implicitn chápe vysokoškolské vzdělání nikoliv jako zájem společnosti, ale zájem jednotlivce, v připad protestů proti vysokoškolské reformě a školnmu.

4.2.5 Shrnutí

Studentské protesty mají v rámci zkoumaného vzorku poměrně specifickou roli a to i přes jejich roztrřtnost. Protest studentů obecn je chápán jako významný. Významnost je jim připisovna i v souvislosti s tím, že studenti jsou rmovni jako „nesamozřejm

protestující, tedy skupina, kter je k protestu v podstatě donucena významnými vnjmi okolnostmi, nejčastěji njakm způsobem nevhodnm jednáním elity. Tou může být lokln elita (ředitel, krajsk zastupitelstvo) nebo celosttn elita (vláda, ministr). Co do samotného protestu se ovšem dá říct, že se rmovn poměrně liší ve vztahu k tématu protestů – zatímco antikomunistick protesty nebo protesty proti slučování a zavírání škol jsou často reprezentovány jako zájem cel společnosti, i z výše jíž popsáných důvodů vztahujících se k polistopadov politick identit; přpadn komunity, v přpad státních maturit nebo protestů proti vysokoškolsk reformě se jedná o reprezentaci izolovaných zájmů studentů, přpadn akademiků.

Může se to zdát poněkud paradoxn, pokud si uvědomíme specifick status studentských protestujících jako oněch „nesamozřejmch protestujících“, na druhou stranu je otázkou, nakolik se protestujícím vlastn daří rmovat jejich protest jako dležit pro šř debatu o demokracii a nakolik se nestřetv s dalmi siln přtomnmi diskurz, kter se nějak vztahují k vnímání politiky v esk republice.

4.3 Anti-austerity protests

Anti-austerity protesty, tedy protesty proti tomu typu veřejných politik, kter m za cíl snížit deficit státního rozpočtu omezováním výdajů, můžeme rozdělit na dvě části – na ty protesty, kter se objevují před nástupem vlády Petra Nečase a po nm. Jak poukazuje napřklad Saxonberg (2014), neoliberalní politiky – tedy politiky, kter jsou spojovány s politikou škrtn ve výdajích státního rozpočtu a naopak presunem nákladů do rukou lid, se objevují už v souvislosti s vládou Mirka Topolánka, např. v programovm prohlen 2007 (Vláda 2007). Co se ale mn v roce 2010, kdy nastupuje Petr Nečas, je kontext. Do celkového veřejného diskurzu se promítá panika spojen se světovou finann krizí a tma státního dluhu a jeho snizovn se stává pro evropsk politick reprezentace prioritou. Zároveň se do protestů proti tomuto typu politik podobn jako v celé Evropě vedle tradin protestujících odborů přdvj i různé typy občanských iniciativ a můžeme konstatovat, že vzniká nový typ sociálních hnutí (Della Porta, Mattoni 2014, Pickerill, Krinski 2012 a dal).

Tento nový typ sociálních hnutí, jehož hlavními reprezentanty se stává španlsk Hnutí 15. května a nsledn vlna hnutí Occupy, kter byla Hnutím 15. května inspirovan, je charakteristick propojenm různých skupin obyvatel, přemž kritika sten navazuje na global justice movement. Základními motivy jsou ekonomick nerovnosti, ale také

narůstající demokratický deficit a depolitizace demokratického rozhodování. V českém kontextu představuje jednoho z hlavních představitelů tohoto typu protestu iniciativa ProAlt a její protesty, případně protesty k dílčím tématům, které zaštiťuje – například protesty proti vysokoškolské reformě, protesty proti některým aspektům sociální reformy (například systém veřejných prací jako podmínky pro podporu vyplácení podpory v nezaměstnanosti, nutnost docházky nezaměstnaných na kontrolní místo) nebo důchodové reformy (zavedení státem podporovaného druhého pilíře). ProAlt se spojuje i s dalšími organizacemi, především s již zmíněnými odbory, ale i dalšími iniciativami, například iniciativou Za svobodné vysoké školy nebo Za demisi vlády, nebo nevládními organizacemi, jako je Národní rada osob se zdravotním postižením. Mediální reprezentace protestů a protestujících se mírně liší s ohledem na zapojené aktéry, témata, ale i období.

4.3.1 Odbory jako ambivalentní prvek

Odbory a odborářské protesty mají v rámci zkoumaného vzorku specifické postavení jako svého druhu institucionalizovaní protestující. Jejich působnost a repertoár jednání je nicméně poměrně rozsáhlý, a proto je i jejich mediální reprezentace poměrně roztržštěná a to zejména v čase, v souvislosti s mobilizací proti „protikrizovým“ rozpočtovým opatřením Nečasovy vlády. Odbory mají své zastoupení v rámci tzv. tripartity, jsou tradičně silné v kolektivní mobilizaci a to, že protestují právě ony, není obvykle chápáno jako něco podivného, protože „se to od nich čeká“. Zároveň na ně nicméně mohou být kladeny vyšší nároky co do provedení mobilizace.

4.3.1.1 Odbory jako dinosaur

Odbory ve své mediální reprezentaci představují jakýsi archaický prvek, který má navíc jen zlomek bývalé síly: „*Už nemluví hlasem dvoumilionové členské základny, ale jen necelého půlmilionového "zbytku"*“ (Kubík 2011b). Archaičnost je odvozena jak od věku odborářů a jejich představitelů, tak od role odborů v minulém režimu. V této souvislosti je důležité poznamenat, že v českém polistopadovém narativu hraje důležitou roli tržní ekonomika, které jsou přisuzovány samoregulační schopnosti a jakékoliv zásahy nebo přílišná snaha o její politizaci je nepřijatelná (Holý 2011: 154). Můžeme se domnívat, že kolektivní vyjednávání nebo mobilizace za takovým účelem spadá do této „nepřijatelné“ zóny.

Pokud uř se v jejich středu vyskytují ti, kteří se od stereotypu „dinosaurů“, obvykle starřího, hlučného, bez stylu, nekultivovaného, nějak odlišují, je tento fakt patřičně zdůrazněn. Příkladem je popis v té době předsedy OS KOVO Josefa Středuly: „*Obvykle elegantně oblečení absolvent strojn průmyslovky, jenř vedle kolegů-předáků typu Jaroslava Zavadila působí jako intelektuál, co omylem zapadl do špatn party, je v odborech půlku řivota.*“ (Holec 2011), nebo místopředsedy ČMKOS Václava Pcla: „*Padestnk v moderních brýlích a značkovm oblečení se liř od svých poněkud konfekčně vyhlzejcch kolegů v centrále odborů nejen svm pěstěným zjevem – na otázky odpovd bez emocí a revolučního zápalu, při řeči zavírá pro lepř soustředen oči a bez váhání z něj vypadne i vysvětlení, které někteří jeho kolegové dvj dohromady s věřšími obtřemi.*“ (Svobodov 2010)

Archaickost odborů je reprezentovan zejména z pravicov části novinářského spektra mimo jiné v souvislosti s jejich protesty proti sniřovn platů státním zaměřtnancům. Odbory a jejich požadavky jsou popisovány jako síla, která trvá na jř překonaných praktikách, přpadně obhajují postupy, které by v soukromm sektoru neobstály. Příkladem je komentář Lenky Zlmalov ze září 2010, kdy protestovali státní zaměřtnanci: „*Odborřům z veřejných sluřeb nepomáhá, když umanutě hj rigidn platov tabulky a brání se volnějřm odměnm. Ātyř z pěti zaměřtnanch Āechů totiž pracují v soukromých firmách, kde jsou pro ně takov platy samozřejmostí. Těřko budou solidarizovat s někým, kdo se něčemu tak přirozenmu brn.*“ (Zlmalov 2010), přpadně ekonomů Niedermayera k tmuř: „*Námitka, ře statisíce zaměřtnanců soukromých firem si prošly mnohem tvrdř krou – od sniřovn platů ař po vyhazovy – a ře o výhodách, jimř se těř zaměřtnanci státu, si mohou nechat jen zdát, zřejmě odboráře přlř netrápí.*“ (Niedermayer 2010). V těchto výrocích se implicitně vyskytuje i určt protiklad státního proti soukromému, přčemř, soukrom je pochopitelně prezentováno jako progresivnějř, zřejmě v souladu s jř zmněnm narativem volného trhu, který v polistopadovm diskurzu také m sv msto a to zejména na pravici.

Právě kvůli představě odborů jako něčího archaického se u těch svazů, které s touto představou nekorespondují (napřklad uř jen vysokou společenskou prestiř (Centrum pro vřzkum veřejného mněn 2013) nebo obecnou představou o jejich potřebnosti pro modern společnost) setkáváme s tím, ře jsou mnohem častěji označeny profesí samotnou. Tento fenomén lze vysledovat zejména v souvislosti s protesty proti politikm vlády Petra

Nečase, kdy postupne přichazı pomerně velke protesty lekařu ztelesnene kampanı „Dekujeme, odchazıme“ a pozdejı i protesty hasiu nebo policistu.

4.3.1.2 Odbory a politika

V souvislosti s protesty odboru se do středu medialnı reprezentace odboru dostava i vztah mezi odbory a politikou. Politika je v tomto přıpade chapana relativne ızce jako politika stranicka, přıpadne parlamentnı. Autorka diplomove prce se domnıva, že toto pojetı do znacne mıry souvisı s rolı politiky v polistopadove identite, ktera se do znacne mıry vymezovala proti extenzivne psobıcımu statu v minulem reжіmu individualismem a dırazem na volny trh. (Holy 2011: 154)

Tematem jsou zejmena dva aspekty propojenı odboru a teto stranicke či parlamentnı sfery a to přıme zapojenı, ať uř budouı nebo byvale, nekterych odborařu do parlamentnı politiky, nejcastejı v souvislosti s CSSD; a pak je to ıdajny rozpor mezi odbory jako silou, ktera ma primarne hajıt prava zamestnancu proti mořzne zvıli zamestnavatele, a silou, ktera protestuje proti reformam vlady a navíc je u toho podporovana opozicı. Obe tato temata svedı o pomerně ızkem chapanı jak odboru, tak nutne sfery politiky.

Ackoliv v prubehu sledovaneho období najdeme lanky tykajıcı se zapojenı odborařu a odborařek do stranicke politiky v zahranicı, v eskem přıpade je to vnımano jako neco spıše nepatřıcného nebo minimalne hodneho pozastavenı a komentare, navzdory tomu, že se jedna o relativne beřnou zalezitost a to i v R: „*Odborař v čele zemře? Zatımco v Česku vyvolava politicka kariera odborovych predaku dohady, v zahranicı jde o naprosto beřnou vec.(...) V odborech v minulosti působili jak byvaly ministr prce a socialnıch vecı Zdenek řkromach, tak třeba i stınovy ministr zdravotnictvı David Rath. Nejdale to ale dotahl dlouholety predseda konfederace tuzemskych odboru Richard Falbr. Ten totiř v souasne době zaseda v lavicıch Evropskeho parlamentu.*“ (Lunakova 2008).

Co se tyce vztahu mezi mobilizacı odboru a „politickym“ rozmerem jejich konanı, i to se stava predmetem debat a otazek, ramovanych rovneř urcitou nepatřıcnostı. Jako prıklady autorka zamerne uvadı nekolik otazek moderatoru diskusnıch pořadu: „*Pane predsede Odboroveho svazu, nenı to prece jen uř spıř neř o reforme o politice?*“ (Radiořurnal 2008), „*Takže vam jde vıc o politicke protesty neř o socialnı dialog, pane predsede?*“ (eska televize 2011c) nebo „*Stavajı se odbory spıř politickou silou neř obhajcem zamestnancu?*“ (Radiořurnal 2011a). Na techto vyrocıch pak lze ilustrovat

obecn trend stavějící proti sobě sféru politiky (chápanou jako sféru stranick nebo parlamentní politiky, volených zástupců) a sféru působnosti odborů (sociální dialog, reforma), kter vlastn vůbec není chpan jako politick. Pokud odbory začnou do této sféry domněle zasahovat, média asten přebírají stanoviska, ve vybranm vzorku pravicových politických stran a jejich zástupců, kter vidí takov jednání odborů jako nepripustn. Prkladem je komentář Marka řvehly z Respektu z roku 2008: *„Proti reformnímu programu vlády se vřak bojuje v parlamentu nebo ve volbách, v pordku je také svolat protestní mítink před sdlo vlády. Nn ale mořn kvůli odliřnmu názoru na vřku dan nebo vek odchodu do důchodu zablockovat silnice a brát si ostatn jako rukojmí.“* (řvehla 2008)

4.3.1.3 Odbory a násilí

Zajímavou kategorií je vztah médií k násilí nebo domnělému násilí a radikalitě a jejich reprezentaci ve vztahu k odborům. Na jedné straně referuj celkem barvit o znanm fyzickm násilí, kter se děje v souvislosti s protesty proti austerit politikm v zahranic, zejména v řecku (např. Koubov, Vasilko 2010), na druhou stranu ale věnuje poměrně značnou pozornost ve srovnání s tím minoritním incidentům na eskch protestech. asten také přebírají rétoriku pravicových vlád, kter se ke stávce nebo blokd jako jedné z forem protestů stav jako k násilnému jednání. Autorka se domnívá, ře i ve vztahu k násilí v protestu hraje svoji roli narativ zakotven v nejnovř historii, kter zdůrazňuje prkladn „sametov“ řeřen jak přechodu k demokracii, tak například dlen státu v roce 1992 (Hol 2011).

Ukzkovm minoritním incidentem, kterému je ovřem věnována maximln pozornost, je vniknutí do budovy ministerstva vnútra policejními odboráři na demonstraci v září roku 2010 a zpsoben řkody v řádech tisíc korun. Například deník Mladá fronta incident popisuje takto:

„Prásk. Sklenn zábrana u vchodu po jedné z ran povoluje.

Křp. Sklo prask, drolí se na malé kousky a let na zem.

řuch. Bezpenostn rám odhalující kov se kymc ze strany na stranu a i on končí na zemi.

Skřp. Třramenn vstupn turniket je zablockovan, presto se protc. Silou jej tlačí rozezlen dav.

Demonstranti jsou uvntř.

Obleje časti z nich ukřvvaj kukly, jin se schovávají za křiltovkami nasazenými co nejníže k om.“ (Syrovátka, Strnadov 2010)

Deník Blesk a Lidov noviny zase nsiln ponn odborářů popisují vrazn expresivním jazykem:

„A přestože mezi nimi převažovali ti uniformovan, chovali se jako fotbalov rowdies. Vtrhli do budovy ministerstva vnitra, prali se a ničili, co jim stálo v cestě. Nkter policist si dokonce zakryli tváře, což je nezkonn.“ (Gibiec 2010, zvraznn autorkou)

„Demonstranti vzali útokem ministerstvo vnitra.“ (Čabanová, Chaloupsk, Stinglov 2010, zvraznn autorkou)

Vedle fyzického násilí je tu ještě jednání, kter je v mediln reprezentaci implicitn odmítáno jako nsiln a to zejména v případě stávek nebo blokády, ale také akce lékařských odborů „Děkujeme, odcházíme“, kdy velk st lékařů konstatovala,že k určitému datu pod výpověď, pokud se s vládou nedohodnou na smyslupln reformě zdravotnictví. I zde jsou v mediln reprezentaci často pouivny expresivn výrazy jako „vydírání“, „hrozba kolapsu“ (Právo 2011a), nátlak nebo ntlakov akce, případně podléhání a podpora paniky, kterou akce ve veřejnosti mohla vyvolávat. Dobrm příkladem šíření morln paniky je pořad Události, komentáře z konce ledna 2011, kdy byl konflikt mezi lékaři a vládou pravdpodobn nejvíce vyostřen, když se moderátorka ptá lékaře, kter působí jako mrn obhájce protestu, co se stane s nejvíce ohroenmi skupinami pacientů – rodičkami a nemocnými dětmi: *„Pořád jsem se, pane docente, nedozvěděla, co s těmi matkami [akcí by totiž měly být zasaženy i porodnice – poznámka autorky] bude konkrtn, kam půjdou. Samozřejmě lékaři mají nezpochybniteln právo na protesty. Věřím,že ta situace mezi lékaři je dlouhodob nenosn. Na druhou stranu, zeptám se vás pln natvrdo. Ve vztahu třeba k pacientům, přjde vám v pořádku a fr,e lékaři vpovdli přesčasy i v jedinm dtskm kardiocentru, kter v zemi je?“* (esk televize 2011b)

V případě stávek se novinov titulky ptj, zda *„hrozí zemi kolaps?“* (Farghali 2011), případně informují o tom,že *„esko ochromí v pondel 13. ervna nejvtř stávka po listopadu 1989.“* (Novotn 2011) a *„Zmatky to zpsob cestujícím z celého kraje i zaměstnavatelům.“* (Lukřov 2011). Pomrn zajmavm zjiřtnm je,že stávky jsou, více

neř jiné typy protestů, poměrně extenzivn medializovány včetně podrobných informací o vlivu na dopravn situaci nebo třeba provozu různých veřejných institucí. O stávce a její mediln reprezentaci bude autorka psát jeřt v následující podkapitole, neboť právě v její mediln reprezentaci, jako reprezentaci specificky odborářského způsobu protestu, je mořn vysledovat nkter aspekty konstrukce vztahu mezi odbory, respektive odboráři a vtřinovou společností, lidmi.

I přes mediln reprezentaci na hran vyvolávání morln paniky se nicméně objevují hlasy konstatující, že protesty odborů v Āesk republice jsou vlastn poměrně mrn a neřkodn. *„Jenže bez blokád byla stávka mkk, vypadala jako obyejn voln den. Proč jsou odboráři mkc? Kdyř se na n podvte, jsou to na první pohled strejdové. řpatn se jim nevede. Vypadají mrn, trochu se zlobí, ale moc si netroufají. Vláda m řtst, že proti ní nestojí mlad, rozhnvan odborřsk krev.“* (Fendrych 2011) Na druhou stranu mořn právě proto je i menřim incidentům nebo akcím, které nesou stopy radikality, přisuzován velk význam.

4.3.1.4 Odbory proti lidem

Vztah odborů a demokracie a odborů a společnosti je v jejich mediln reprezentaci podobn ambivalentn jako ona reprezentace cel. Na straně jedné jsou vnímány jako siln a legitimn hráč v oblasti kolektivního vyjednávání, na straně druhé jsou právě v minulosti zakotvenm tělesem, které nechápe, že svět kolem nich se mn.

Zejména kritick komentáře na adresu jednání odborů často zdraznj poty, případně konstatují, že odboráři nereprezentují vřechny zamstnnce ani náhodou:

„Odbory dnes nezastupuj vřechny pracující, nbrř jen členy odborů a z nich předevřm odborov předáky.“ (Steigerwald 2010)

„V Āesku uř mluví méně než za jednoho z pěti zamstnnc. Nejsilnjř odborov centřala, Āeskomoravsk konfederace odborových svazů, m 540 tisíc člen. Konkurenn Asociace samostatných odborů, kam patří hlavn nejrazantnjř Źelezniři, 250 tisíc. Zamstnneck smlouvy má přitom 4155 tisíc Āech. Řady odborářů řádnou po tisících ron.“ (Zlmalov 2008)

Do protikladu jsou také dávány poty odborářů, případně stávkujících a poty hlasů, které dali lidé v tomto případě stranám Nečasovy vldn koalice ODS, TOP09 a VV:

„Současm protestem vstoupily odbory na ryze politickou pdu. Nejde jim o vyjednávání o platech či zachování zaměstnaneckých benefitů. Je to jejich protest proti reformám, respektive proti vládním stranám, kter zvolilo 2 500 752 voli. Proti nim se ted' řikuje na sto padesát tisíc registrovaných dopravnckch odborr.“ (Kubík 2011b)

Je to právě stávka v doprav, na kter lze nejlépe ilustrovat, že v rámci mediln reprezentace vztahu odborů a vtřinov společnosti je tento vztah konstruován jako minimln opoziční, ne-li primo antagonistick. Autorka se mediln reprezentaci stávky z června 2011 jíž věnovala v rámci menř studie týkající se pouze esk televize (Křapov 2013), i podrobnjř analýza více mediálních text poukazuje na to, že konstrukce stávkujících jako jdoucích proti zjmvm lid není ojedinl. Obvyklm tématem, kter se objevuje v prpad vřech stávek, jsou reportáže o tom, jak stávka komplikuje „obyejnm lidem“ život – to se objevilo jak u stávky Źeleznir v červnu 2008 (Radiožurnál 2008b), tak v prpad stávky dopravních odborů z roku 2011 (např. Křivka, Kabtov 2011). Vedle výpovědí „obyčejných lid“ se pochopiteln jedn i o výběr formulací, kter poukazuj na to, jak se lidé s neprjemnost v podobě stávky vyrovnali – *„Zem se prpravovala na kolaps. Jenže eři sedli na kola.“* (esk televize 2011d), prpadn nabízí recepty, jak by se vyrovnat měli nebo mohli – *„MF DNES prnř rady, kterm mstm se raději vyhnout a na jak urady se vydat jindy“* (Kolínková 2010) prpadn *„Kaz vm stávka život? Źdejte náhradu“* (Křivka, Kabtov 2011). Stávka je tedy v mediln reprezentaci jakousi neprjemnou externalitou, se kterou se nicméně bžn občan nebo obyejn člověk snadno vyrovná, pokud je dostaten informovan nebo vynalzav. Nn to nicméně akce, ke které by se snad měl přidat, nebo kter reprezentuje jeho zájmy.

Odbory a odboráři tedy zpravidla nejsou totožn s „obyčejnými lidmi“, ba naopak jim svými protestními akcemi „komplikují život“. Navzdory tomu, že co do radikality se jen těžko dj srovnávat naprklad s akcemi odborů v jížní nebo zpadn Evropě, v jejich mediln reprezentaci vidíme prdevřm implicitn přn, aby, pokud uř tedy protest být musí, co nejméně naruřil bžn chod zem. Lze to interpretovat prdevřm jako nezkuřenost s opravdu radikálními masovými protesty, jak zařivalo naprklad Řecko, a tedy neschopnost je uchopit lépe, neř reprezentaci na hran morln paniky. Druhou mořnost interpretace je inkongruence s představami a ař nrodn hrdostí na „sametov“ řeřen politických spor.

4.3.2 Zdánlivě nesourodá koalice

Ačkoliv jsou odbory klíčovou skupinou, která mobilizuje nejvíce a nejčastěji proti austeritě politikám, minimálně ve vybraném vzorku mediálních textů, svým způsobem novým prvkem je vznik občanských iniciativ. V rámci zkoumaného období tento proud protestujících reprezentují především iniciativa ProAlt, Za svobodné vysoké školy a později také Holešovská výzva.

Protesty, na kterých participují, jsou pak často vnímány jako ty svádějící dohromady poměrně nesourodou skupinu demonstrantů. Tito demonstrující nicméně stále nejsou reprezentováni jako zástupci širší společnosti, naopak se v souvislosti s nimi používá více než se zatím analyzovanými skupinami označení „aktivisté“ nebo „zástupci občanských iniciativ“, případně už zmínění „studenti“ nebo „postižení“. Zejména zpočátku jsou nejen iniciativy a aktivisté samotní, ale i další skupiny chápány jako poměrně nesourodá koalice co do zájmů, kterou spojuje vlastně „jen“ odpor vůči reformám pravicové Nečasovy vlády: *„Středeční stávka je jako kanál, účastníci si při ní společně zanádnávají na vládu, avšak každý ze svého partikulárního pohledu. Nesejdou se proto, aby společně demonstrovali proti nějakému konkrétnímu vládnímu opatření, které je všechny bezprostředně ohrožuje. Někdo bude demonstrovat proto, že se mu nelíbí, že mu neporoste v příštích letech mzda, jiný zas s vidinou, že si vyřve výhody pro svou profesní skupinu.“* (Zvěřina 2010)

Jejich zapojení do protestů a následná medializace nicméně postupně směřuje k reprezentaci protestů jako akce, na které se společně setkávají různé skupiny lidí, pro které jsou používána různá označení a akce samotná je tedy reprezentována jako více heterogenní. Příkladem je menší demonstrace proti sociální reformě z května 2011: *„Na demonstraci před Rudolfinem byli senioři, neslyšící, vozičkáři či studenti. Mezi nimi se objevili i opoziční politici. Přišel třeba předseda sociálních demokratů Bohuslav Sobotka či komunistický poslanec Jiří Dolejš.“* (Právo 2011b) V případě těchto demonstrací se také daleko častěji setkáváme s označením „lidé“, které například pro demonstrace reprezentované jako odborářské, nebylo tak typické. Určitým vyvrcholením snahy o vytvoření široké koalice mezi aktivisty a odboráři je pak vznik platformy Stop vládě v dubnu 2012 a největší demonstrace anti-austeritě protestů 21. dubna 2012 v Praze na Václavském náměstí. Ačkoliv je v médiích tato demonstrace reprezentována jako převážně odborářská (i z toho důvodu, že odboráři pravděpodobně skutečně tvořili největší část

protestujících nebo minimálně nejlépe identifikovatelnou podle určitého typu stejnokroje), můžeme najít i důraz právě na to, že nebyla zdaleka pouze odborářskou, což nejlépe ilustruje asi tato věta z deníku Právo: „*Nejen odboráři, jichž bylo určité nejvíc, ale i zdravotně postižení občané, důchodci a aktivisté z více než dvaceti občanských sdružení, profesních svazů a dalších organizací, ale i mnozí Pražané dali včera po poledni na Václavském náměstí Nečasov vládě najevo, že si nepřejí, aby dál pokračovala ve svém způsobu vládnutí a v prosazování podle nich nespravedlivé a asociální politiky reformem, škrtnů a zvyšování daní.*“ (Právo 2012a)

4.3.3 Anti-austerit a demokracie

Reprezentace vztahu protestu proti politikm austerit a demokracie má, podobně jako cel reprezentace těchto protestů, více vrstev a to i s ohledem na to, jak kritické stanovisko dané médium nebo jeho redaktor či redaktorka, komentátor či komenttorka zastávají.

V případě kritiků mobilizace, a to zejména té, kterou provádějí odbory, často zaznívají poukazy na nepatřičnost takového jednání, případě kritika vlády, že protestům ustupuje. Vhodnou ilustrací tohoto proudu jsou následující výroky z komentářů Steigerwalda a Zlmalov.

„*Demonstrace a stávky měly smysl v dobách, kdy práva občanů byla nejist a slaboučk, kdy moc státu a zaměstnavatelů byla obrovsk a moc zaměstnanců chaboučk, protože ústava a tehdejší "listiny práv" nedávaly zaměstnancům skoro žádnou šanci. Demonstrovat a stávkovat dnes proti vládě znamená bojovat proti svobodné politické soutěži.*“ (Steigerwald 2010)

„*Další moc jim dává i Lisabonsk smlouva, jejíž nedílnou součástí je Charta základních práv a svobod s širokou paletou sociálních práv. Britové se z nich dokázali vyvázat, protože se obvali, že moc odborů by se vrátila do doby, než ji výrazně omezila Margaret Thatcherov. Nm se bohužel nepodařilo podobnou výjimku vyjednat. Přes úpadek moci odborů stále přežívá tripartita, kde vláda s odboráři a zaměstnavateli projednává všechny důležité zákony. Od chvíle, kdy ji na podzim 1990 prosadila tehdejší federální vláda, její vliv výrazně slábne spolu s mocí odborů.*“ (Zlmalov 2008)

Existují ovšem i pozitivní ohlasy na mobilizaci a celkovou občanskou emancipaci v České republice, jak o ní píše například levicový komentátor Lukáš Jelínek: „*Naše společnost se emancipuje. Učíme se demonstrovat, stávkovat, sepisovat petice, vstupovat*

do občanských sdružení, otevřen nesouhlasit s vládou. [...] Obansk aktivita je prospšn sama o sobě. Jedná se navíc o nejlepší lék proti ořkliv nemoci, kter nutí politiky vzdalovat se svým voličům, programům, závazkům například slibům o nezvyšování dan. Ve Francii se protesty staly denním chlebem, skoro ař součastí životního stylu. Mstn pokařd vd, proti čemu se bouří, nic jim to vřak nebrání na pozadí demonstrace podniknout třeba i piknik s přteli.“ (Jelínek 2011) Jak uř bylo napsáno výše, pozitivn ohlasy měla i aktivizace studentstva a to i v souvislosti s protesty proti řkolnmu (Lauder 2012).

Dalřm dležitm, byt ne tak hojn zastoupenm, prvkem z hlediska reprezentace vztahu demokracie a anti-austerity protestů jsou pak urit implicitn srovnání různých občanských iniciativ a jejich agendy. Zatímco ProAlt nebo Za svobodn vysok řkoly jsou vnímány (mořn i proto, že jejich nejčastěji mediln prezentovanou ast tvoří studenti nebo akademici) jako v zásadě demokratick a pro-demokratick, v případě subjektu vznikajícího v roce 2012, tzv. Holeřovsk výzvy, uř to tak jednoznan není a to zejména v souvislosti s pozdjřmi protesty v roce 2013: *„Akce byla nazvána Soumrak kmotrů, lidé volali po okamžit demisi vlády a doasnm ustaven vlády obansk. A protože ji nikdo z přítomných nechtěl vst, do jejího čela se postavil předk Holeřovsk výzvy Slávek Popelka. (...) Jak si Popelka, kter symbolicky převzal moc nad republikou, budoucnost zem představuje, uř nezaznělo. I proto se k této výzvě ostatn odpůrci vlády nehls. Zůstala bez podpory odborářů nebo třeba iniciativy ProAlt.“ (Svobodov 2013)*

Odpovd na otázku, jak vypadá mediln reprezentace anti-austerity protestu z hlediska jeho vztahu k demokracii, není jednoznan. Z analýzy vyplývá, že aktivizace oban je chápána a reprezentována spáře pozitivn, na druhou stranu ale nesmí vést k ohrožení legitimacy zvolen vlády nebo nsilnm či domněle nsilnm akcím. Kontroverze pak vyvolvj akce jako stávky, a to navzdory poměrně siln deklarovan podpoře veřejnosti (Centrum pro výzkum veřejného mnn 2012).

4.3.4 Shrnutí

Z analýzy vyplývá, že klíčovým tělesem anti-austerity protestů v esk republice, minimln v rovině mediln reprezentace, jsou odbory. Jejich reprezentace je nicméně poměrně ambivalentn. Na jedné straně jsou prezentovány jako něco, co zastarává a nerealisticky, co do agendy, nebo nepřimřen, co do formy protestu, reaguje na kroky, ve sledovanm období pravicových a Fischerovy „řednick“ vlády. Na straně druhé tu

nicméně existuje urit implicitn uvědomění toho, že byt' v eskm kontextu radikálnější kroky, jako je stávka v doprav nebo hromadn podávání výpovědí lékařů v kampani „Děkujeme, odcházíme“, jsou vlastn relativn umrnn, a že odbory jsou stále silnm hrcem, co do nastolování agendy, byt' je to vnímáno jak negativn, tak pozitivn. Obansk iniciativy a protesty odlišných skupin lid, nž těch sdružench v odborech, například postižených, jsou reprezentovány sice bez ambivalence provázející reprezentaci odborů, nicméně vlastn jako relativn vzjemn oddlen a související pouze s odporem věci krokům vlády, nikoliv však spolenm alternativním programem. V souvislosti se vznikem občanských iniciativ se nicméně objevují bilann články na toto téma, kter obvykle kladn hodnot probuzen obansk společnosti.

Jako negativn jsou vnímány kroky, které vedou k násilí nebo domnělému násilí, protože se tak odchylují od jedné z důležitých hodnot polistopadov politick identity a to nensilnm a klidnm řešenm. Vzhledem k tomu, že mezi nsiln řešení je pottna i jin, nž symbolick stávka, dá se říct, že dominantn reprezentace protestů proti austerit, ale v obecn rovině vech odborových protestů, jsou tak vyloučeny z prostoru toho, co je v protestu přpustn a hodn podpory společnosti.

4.4 Protiromské protesty

I když by se mohlo zdát, že do vberu protestů, jejichž mediln reprezentaci se autorka v rámci této diplomov práce věnuje, protiromsk protesty nezapadají, zejména v letech 2011 a 2013 byly poměrně medializovan a pro veřejnou debatu zsadn. Protiromské protesty lze ve sledovanm období pracovní rozdělit na ty, jejichž hlavními organizátory i uastnky byly skupiny spojen s kategorií pravicového extremismu (Dlnick strana, později Dlnick strana sociální spravedlnosti, neonacistick skupiny), a ty, které byly spojen s místními obyvateli. Do druhé kategorie spadají právě protesty, často rmovan jako protesty proti kriminalitě, v eskch mstech, kter se objevovaly právě v letech 2011 a 2013.

4.4.1 Radikál nebo frustrovan občan? Dvojí metr pro protestující

Ve zkoumanm vzorku můžeme vymezit dvě skupiny protestujících či organizátorů protestních ak – jednu jsou zástupci krajn pravice, oznaovan jako „extremist“, „radiklov“, „ultranacionalist“, „neonacist“, případně „zástupci Dlnick strany, později Dlnick strany sociální spravedlnosti“, případně hovorov jako „hol lebky“ nebo

obecněji „demonstranti“, i mne často „aktivist“. U samotnm označováním této skupiny jako radikálů, extremist a podobn, jsou zřetelne odlišeni a jejich protest souvisí s jejich ideologií. Pokud na takových akcích dojde k násilí nebo policejnímu zásahu, v mediln reprezentaci se to objev spíš jako oekvan souast dn, ne něco šokujícího. Skupiny jako takov jsou koneckonců chpane jako militantn, tudz násilí na nich není chpano jako nic nelegitimního.

Svého druhu dvojí standard se ale objevuje v souvislosti s reprezentc těch protestů, do kterých se zapojují mstn obyvatel, což je prpad demonstrací nejprve v Litvínově, nsledn na luknovsku a později naprklad v Duchcově, Ostravě nebo eskch Budějovicích. Pokud se do protestů zapojí mstn, média u nepouzvaj označení charakteristick pro osoby a skupiny jasn spojen s krajn pravc, ale namísto toho hovor o „patn náladě běžných lid“. Prkladem je popis demonstrace z konce srpna 2011, kter skončila pochodem směrem k domům Romů a socilne slabých: „*Shromdn v Rumburku, ktere začalo jako pokojn demonstrace, se nakonec zmnilo v potyčky, šarvátky a pouliční pochod proti Romům. patn nálada byla patrn mezi běžnými lidmi. Ti tvorli vedle extremist vstinu ucastnk.*“ (Viktora 2011) Ačkoliv se ze článku dozvídáme, že dav skandoval rasistick hesla, o protestujících se zsadne nepíše jako o extremistech. I v dalších článcích, ktere se týkají protestů místních lid, meme často st o „*lidech bourcch se proti kriminalitě*“, „*obyčejných lidech*“ (Pelikán, vehla 2011), „*nespokojen mstn lid, kter mají často oprvnn pocit, že jejich problémy nikoho nezajímají*“ (Slaalek 2013) nebo v prpadech z roku 2013 i to, že: „*Policie bránila Romy. Nkter lid fandli utoccm radikálům*“ (Stratilk 2013).

Sami „mstn obyvatel“, navzdory urct radikalizaci, nicmne za radikály sami označování nejsou. Jejich jednání je odvodnovno (a mon implicitne omlouváno) jako akt frustrace, prpadne celkove patn sociální situace, by naprklad v souvislosti s protesty na eskosobudjovickm sdlit M už se začínáš otevrene mluvit o demonstracích s rasistickým tónem (Radiožurnál 2013).

4.4.2 Romové a neprzpsobiv

Na otázku, pro sledovan mediln reprezentace jinak posuzuje „otevrene“ extremisty či radikály z krajn pravice a rasistick hesla provolvajc nebo dokonce ke krajn pravc se prdvajc „mstn“ nebo „obyejne lid“, je skryt i v implicitním prjmn rasového a krajne pravcovho diskurzu médií. Nad ramec této diplomov práce

spadj kritiky vytjc českm médiím přilsn důraz na negativn zprávy týkající se soužití s romskou minoritou, případně zdůrazňování etnicity obecn. Je nicméně třeba zmnit, že do sledovaného období spadá i kauza vymyšleného útoku Romů na chlapce z Břeclov, kter si nicméně tento útok vymyslel, aby nemusel říkat prav důvod svého vznho zrann. S tímto útokem nicméně médií nakládala jako s hotovou věcí, příkladem je titulek „Romové zbili chlapce, Břeclov se boj radikálů“ (Raiskubov 2012), navzdory tomu, že v t době nebyla jasn prokázána (a ani být prokázána nemohla, jak se později ukázalo).

V celém sledovanm vzorku můžeme vysledovat označování sociální vyloučených jako „nepřizpůsobivých“, případně zjednodušování kriminality, proti níž se protestuje, jako jednoznačně „romsk kriminality“. Označení „nepřizpsobiv“ m zřejm nahrazovat explicitn zmnnou etnicitu, vzhledem k tomu, že slovo s sebou nese zřeteln konotace odkazující k určitému životnímu stylu, kter není v souladu s představou majority o řdoucm životním stylu, rozhodn o něm nelze říct, že je neutřln. Naopak jeho „neutralizace“ v rámci mediálního diskurzu je nadále legitimizována, stejn jako pořadavek na „přizpsoben“ s ní spojen. Mediální reprezentace tak posiluje a reprodukuje urit represivn diskurz, stejn jako silnou mocenskou asymetrii mezi sociální slabými a majoritou.

Ve sledovanm vzorku nacházíme poměrně značné množství různých hlasů ať uř aktivist přímo z romsk komunity nebo z dalřch uskupení bojující proti rasismu, ale také „běžných Romů“ přímo z mst protestů. Nepotvrdila se tak pracovní hypotéza autorky diplomov práce, že Romové budou významnou mrou podreprezentovni jako relevantní hlas pro vyjdřen k protiromskm protestům.

4.4.3 Protiromské protesty a vztah k demokracii

U protiromských protestů je poměrně obtřzn sledovat vztah k demokracii, respektive jejich vnímání jako souast nebo naopak ohrožen demokracie, protože se v mediln reprezentaci přliř neobjevuje. Ve sledovanm vzorku nicméně můžeme identifikovat hlasy, kter poukazuj na to, že protiromsk protesty zejména ze strany „obyčejných lid“ svědící o selhání v řeřen sociálních problémů, nikoliv těch etnických. Příkladem takových komentářů jsou například ty od etnologa Ondřje Klpy (Klpa 2011) nebo Ondřje Slačálka (Slačálek 2013), ale i výroky aktivist Kumara Vishwanathana nebo Miroslava Brože v celém sledovanm období.

Zejmena v souvislosti s radikalizací „beznych lid“ se pak v medilnich textech doitame nazory nejruznejších expertů nebo komentator, které upozornuj na postupující radikalizaci vetsinove společnosti, což je vnmano jako nebezpene (např. Radiournal 2011b). Ilustračním pribehem takove „banln“ radikalizace je v ramci vybraneho vzorku portret nezamestnane Lenky Zenkerove z Varnsdorfu, ktera byla na jedne z demonstrací zadrzena kvuli napisu na tričku "Oivte Hitlera! Zbav nas řpiny (Romů)! Romove DO PLYNU!":

„Pry jenom toužila dat najevo, že na "nepřizpusobive" Romy by to chtelo človeka, ktery by dovedl problemy s nimi "razne vyřesit". Jak by pritom ono razne řešení melo vypadat, sama nev. Je predstavy se pohybuj od odsunu "nepřizpusobivych" mimo Varnsdorf (tım by se vřak problem jen presunul jinam, dodava hned) až po dojednan smiru mezi obema skupinami. Zaroven nedovede řict, o co by se takovy smır opıral a kdo by byl jeho hlavnm vyjednavaem.“ (řura 2011)

V souvislosti s jı vyše zmınenou specifickou rolí studujcch veeskem narativu o demokracii by chtela autorka zmınit i vyjadren studentů v ramci ruznych anket, prıpadne projektu MF Dnes poskytujc studujcm prostor pro vyjadren k aktulnm otazkm. Ve sledovanem vzorku asi řestielnk z řıjna 2010 prevazuje nepřatelsky a paternalisticky ton smerem k Romům a řešení problematiky souıt mezi nimi a „blymi“, vetne generalizac:

„Romům je vřak ciz hmotne zazem, jako je pro ne po generace ciz žıt na jednom mste. V dnen společnosti je jen mlo jedinců z řad Romů, kter se dokazali a chteli se přizpusobit životu na společnosti. Žij řadnym životem, tento jev se ponejvce objevuje ve smıřenem souıt partnerů. Kdy vezmeme vvahu vřechny tyto aspekty, opet se nabz otazka, pro takova nenavist a zvyřena kriminalita. U Romů se d jednoznane řict, že se zde objevuje jak problem etnicky, tak i sociln. Vřdy, pokud se nekdo z nich dokže přizpusobit urcite společnosti a uznav je hodnoty, tak pro to nedokzou i ostatn? Meli bychom si položit otazku, zda to m jete nejaky smysl nekomu pomahat, kdy on sm o pomoc neřad a uznav zcela odline hodnoty, od toho, kdo pomoc stle nabz. Tolerance jsme vci Romům projevili jı dost.“ (Pluhařova 2011)

"Lide na řluknovsku se proti tomu bour, protoee řešíš musíš dodrřovat zakony řR, musíš chodit do prace a řkoly, aby mohli platit sve a vydrřovat romskou populaci. Kdybychom se chovali jako Romove, nemeli by co jst.“ (Sara 2011)

4.4.4 Shrnutí

Protiromské protesty a jejich mediln reprezentaci poměrně vrazn ovlivňuje implicitn přejímání de facto rasistického diskurzu o „nepřizpůsobivosti“, stejně jako další mediln trendy, které se s romskou problematikou vyrovnávají spíše prostřednictvím stereotypního zobrazování tohoto etnika bez kritické reflexe používaných stereotypů. Zajímavým momentem reprezentace je určit dvojí standard, který je poněkud smířlivější k rasistickým nebo nenávistným projevům místních obyvatel, které striktně odděluje od extremistů nebo radikálů. Jejich jednání je implicitn omlouváno problematickou sociální situací, ve které se obvykle nacházejí nebo nespokojenosti s jednáním elit. I proto se v souvislosti s nimi často používájí přídavn jména jako „nespokojen“, „frustrovan“ nebo „zoufal“. Takov dvojí standard nicméně může být potenciln nebezpen, protože může podporovat tichou radikalizaci společnosti směrem k nedemokratickým proudům uvařování. Ve dvojím standardu se také implicitn odráží anticiganistický diskurz, když dle reprodukuje mocensky asymetické stereotypn představy a požadavek „přizpůsobení“ se.

4.5 Antifašistické a antirasistické protesty

Posledn sledovanou kategorií, která byla rovněž tou nejméně často zastoupenou, jsou protesty označené autorkou této diplomov práce jako antifašistické nebo antirasistické. Lze je rozdělit do dvou pracovních kategorií podle hlavních aktěřů – těmi jsou buď skupiny antifašistů, případně anarchistů, nebo skupiny Romů.

4.5.1 Radiklov i aktivist

Ať uř se jedná o protesty organizovan antifašisty nebo přímo Romy, velice často se objevuje označení „aktivista“ nebo „aktivistka“. V případě akcí, ve kterých hrají klíčovou roli antifašisté, se nejčastěji setkáváme s oznaenm „levicov radiklov“, přímo „antifašisté“ nebo „krajn levice“, obvykle také více neutřln „demonstranti“ nebo „protestující“.

Podobn jako v případě pravicových radikálů v předchozí kategorii protestů, tedy těch protiromských, jsou tito aktěři poměrně zřeteln vyčleněni z kategorie „běžných lidí“, byť s nimi vjimen tvoří určit typ koalice – příkladem je protest v Plzni v březnu 2009: „Na tři sta levicových radikálů, zástupců nezávislých sdružen, studentů a občanů se seřlo v sobotu po polední v centru Plzně, aby vyjádřilo nesouhlas s ohlšenm pochodem stovky

ultrapracovch radikálů.“ (řařkov 2009) Vylenn radikalitou podle autorky může souviset opět s odmítaným militantních strategií, které tyto skupiny využívají, které nicméně nekorespondují s rolí nenásilí v eskm narativu o polistopadov demokracii.

V ppad antifařist se také občas objevuje vkov vymezen a to konkrtn „mlad antifařist“ (Chmelov 2010) nebo „mlad levicov aktivist“. (Smola 2009) Vkov vymezen takto pojat může pochopiteln konotovat jistou nezralost nebo životn fázi, nikoliv komplexn, vyspl postoj, coř pak tento typ aktivismu může trochu degradovat.

4.5.2 Protesty pro sebe

Navzdory urit návaznosti na řir spoleensk témata, jako je globln kapitalismus, rasismus nebo také sociální vylouen, protesty antifařist a antirasisté jsou reprezentovány, mimo jiné i způsobem označování protestujících, spíše jako protesty samy pro sebe a tedy izolovan od njak řir spoleensk debaty. Pravdpodobn k tomu přispívá i rmovn antifařist a antirasisté jako extremist nebo radikálů, kterm se jen málokdy daň vytvářet koalice s „břznmi lidmi“, jak uř bylo řeceno ve.

Může být poměrně pekvapiv, že rovnř mediln reprezentace romských protestů (asto proti rasismu) vyznv siln jako protesty za jejich vlastn zájmy bez ohledu na kontext, ve kterm se odehrává. To pravdpodobn souvisí s implicitním pjetm anticiganistickho diskurzu médií, která se tak asten brn chápat Romy nad rámec jejich etnicity a problémů s tím souvisejících.

4.6 Zvřy analýzy

Z analýzy, kterou autorka této diplomov práce provedla na poměrně rozshlm vzorku mediálních text, vyplývá několik základních zjiřtn, které pomáhají formulovat odpovd na vzkumn otázky, a které se vztahují s reprezentace protestujících a protestu ve sledovanm období.

4.6.1 Kdo je to aktivista?

První zjiřtn nebo spíše skupina zjiřtn se vztahuje k první vzkumn otázce – tedy k pojmenování těch, kteří protestují. Autorka pstřednictvm analýzy zjistila, že samotn označení aktivista nebo aktivistka je pouřívno relativn mlo a to pdevřm v

souvislosti s uř njakm způsobem etablovanými nebo institucionalizovanými protestujícími.

Aktivisty můžeme podle médií njt pedevřm v občanských iniciativách, jako je napřklad ProAlt, ale také ve skupinách, kter jsou označeny jako levicov a pravicov extremist. Jejich charakteristikou nicméně zůstává implicitn důraz na to, že politick angařm v podobě protestů je jejich vlastn iniciativou, kterou dělají z pesvden a nikoliv „donucen“ externími vlivy. Tm se liř napřklad od „studentů“, kter mají ve zkouman reprezentaci status jakýchsi nesamozřejmch protestujících, kter protestují pouze, kdyř hrozí njak bezprostředn nebezpečí (ohrožen akademických svobod, hrozba znovunastolení nedemokratického komunistického reřimu).

Aktivisty nejsou ani odboráři či odbory, kter se od aktivist liř zejména privilegovanou pozici v politickm procesu, kdyř se mohou např. uastnit tripartity. Odbory jako takov navíc v mediln reprezentaci trochu vybočují z řady protestujících tím, jak blízko (udajn) mají ke sfére parlamentní politiky, zejména k levicovm stranám. Zároveň představují spáře relikty minulých dob, ne nutn pouze minulého reřimu, kter není schopen reagovat na nov výzvy a hj neobhajiteln tváří v tváří nevyhnutelnému pokroku. Na rozdíl prve od aktivist, pedevřm těch, které nejsou řazen mezi radikály.

Jak se tedy aktivist mají ke kategorii „běžných lid“? Zaprv mezi n nepatř, ať uř pro to, že se vymykají celkem bžn depolitizovanosti nebo pasivitě a nedůvěře v politiku jako sféru. Zadruhé, a to platí zejména v přpad „aktivist“, kter média identifikují mezi radikálními protestujícími, se zsadn odliřuj svm jednáním a pedevřm jeho motivacemi od „běžných lid“. Dobrm přkladem této distinkce je mediln reprezentace protiromských pochod, kde se na určitých protestních akcích chování „pravicových extremist“ a „nespokojených oban“ přliř neliřilo, nicméně média k němu v přpad „nespokojených oban“ přstupovala spáře chpav a omlouvala, přpadn bagatelizovala jej prve kvůli tomu, že se nejednalo o aktivisty (nebo extremisty), ale obyejn lidi. V přpad protiromských protestů se navíc implicitn projevila siln přtomnost anticiganistickho diskurzu v mediln reprezentaci, coř sten vysvětluje apologetickou pozici této reprezentace ve vztahu k protestujícím z řad „běžných oban“.

Oproti původnímu předpokladu autorky se pojem aktivista nemusí nutn spojit s negativn konotaci, faktem ale zůstává, že je sten vnímání jako něco cizího, vyčleněného z vtřsinov společnosti i jejího jednání. Aktivist nejsou „bžn oban“.

Vztah aktivisty k demokracii zůstává rovněž nejasn, nicméně se zejména v různých publicistických znrech objevuje jasn stpen mezi těmi, kdo jsou k aktivistům a aktivismu skeptick a naopak je považují za mozn ohrožení parlamentní demokracie, a ti, kteří „probuzen“ aktivních občan naopak vítají. Autorka se domnívá, že klov moment hodnocen demokratičnosti nebo nedemokratičnosti často představují zvolen prostředky, přčemz stpc linií je použit násilí, ať uř reálného nebo symbolického, kter je rámováno jako neodvodnn. Tato stpc linie koresponduje s prvkem umírněnosti a „sametovosti“, kter je dležitm pilířem polistopadových představ o demokracii.

4.6.2 Studenti, policist, lékařů,...

Vedle jíž zmnnch studentů jsou protestujícími „z donucen“ také rzn zejména profesní skupiny. I kdž například v případě lékařů a jejich akce „Děkujeme, odcházíme“ nebo policist mají média tendenci podléhat a participovat na morln panice, jsou tyto skupiny vnímány jako „nedobrovoln“ nebo „nesamozřejm“ protestující. Jejich protest m poukazovat na problémy týkající se především jejich profesi, případně odvětví. V tom se liší od studentů, jejichz protest je obvykle vnímán (zejména ten protikomunistick), jako symptom nějakého šršho problému, jako zápas o základy demokracie jako takov.

Pomrn zajmv je, že tyto profesní skupiny jsou často vymezeny z obecn kategorie odborů. Autorka se domnívá, že zejména v případě lékařů nebo policist to koresponduje především s prestiží profesi, nicméně uř ne tolik s poněkud ambivalentním obrazem odborů, zejména v mediálním prostoru.

Tyto úzce vymezen skupiny mají k „obyčejnm lidem“ v rámci mediln reprezentace trochu blíž, neř je tomu u výše zmnnch aktivist, ale i „odborů“ jako obecnější kategorie. Dobře to lze ilustrovat na využívan hlasů řadových protestujících na těch typech demonstrací, kter jsou rmovn právě jako demonstrace různých profesních skupin. Na rozdíl od demonstrací odborů nevidme tak silnou polarizaci mezi hlasy běžných lidí a hlasy odborářů nebo jejich elnch představitel.

Specifick postaven mají ve zkouman mediln reprezentaci „nespokojen občan“, kteří protestují po boku pravicových radikálů, kterými se „nechávají strhnout“ k protiromskm pochodům. Podobn jako například studenti, i tito nespokojen občan jsou protestujícími nesamozřejmmi a jejich protest poukazuje vedle neřešeného problému také na frustraci a odcizen od politick reprezentace, kterou ještě umocňuje lokalita, kde se takov protesty dj.

4.6.3 Kter protest je demokratick a kter ne?

Druhou skupinou zjiřtn jsou ta, kter se vztahují ke vztahu protestu a demokracie. Jak uř bylo řeeno, v ramci mediln reprezentace existují urit ťtpen napři analyzovanými příklady protestů.

Na straně jedné jsou protesty vnímány jako něco, co do njak míry zpochybņuje volby a demokratickou volební soutř, ba naopak může přímo ohroņovat její principy. Toto pojetí se objevuje zejména v souvislosti s protesty a stávkami odborů, ale také v souvislosti s antikomunistickými protesty směřujícími proti zapojen komunistických zastupitel a zastupitelek do krajských rad. V těchto příkladech je často odkazováno na čísla protestujících proti hlasm, kter ten nebo onen oponent získal ve volbách. Dalř, často zmiņovanou kritikou protestujících je absence alternativy nad ramec stávajícího stavu, kter m být reformován. Dobřm příkladem jsou v tomto protesty proti reformě terciárního vzdělávání a proti ťkolnmu, jejichř organizátoři i uastnci jsou opakovan dotazováni, jak oni by řeřili problémy vysokého ťkolstv, a pokud nejsou s to nabídnout adekvtn odpověď, je jejich protest delegitimizovn.

Na straně druhé jsou ovřem protesty vnímány jako pozitivn přínos pro eskou demokracii – přstavuj probuzen veřejn debaty, emancipaci od delegujcho pojetí demokracie redukovan na volby, případně upozornění na moņn dopady jednání elit na demokracii jako takovou. Tato debata se opět nejčastěji týká anti-austerity protestů a protestů proti komunistům v krajských radách. Je nicméně třeba poznamenat, ře na rozdíl od poněkud podezravho přístupu, který byl zmnn víře, je tento způsob pojetí protestů ve sledovanm vzorku zastoupen mn. Z toho vyplývá, ře navzdory protestním aktivitám a jejich poměrně siln intenzitě v posledních letech, zůstává protest jako takov nikoliv inherentn součastí demokracie a demokratick veřejn debaty, ale jakousi krajn moņnst, jejř legitimita je sporn.

5 Zver: Neni řadn obansk společnost, jsou jen aktivist, a pak lid

Kdo je tedy aktivista, na kterého odkazuje autorka v názvu sv diplomov práce? Jak je jeho vztah a vztah protestu obecn k demokracii a vtřinov společnosti „obyčejných lidí“? V návaznosti na analýzu mediálních text a mediln reprezentace dochází autorka k následujícím zverm.

Označení aktivista nebo aktivismus se vztahuje jen na poměrně maloust vřech protestů a protestujících. Jako aktivist jsou obvykle označeni ti, kteří jsou součastí njak vcei mn organizovan skupiny s jasně vymezenmi ideovými východisky. Aktivisty najdeme v občanských iniciativách, ale i mezi pravicovmii levicovými extremisty. Aktivist, respektive jejich mediln reprezentace de facto odpovdj tomu modu aktivismu, kter např. Ondřej Císař označuje za nov radikln, případně nov transakční aktivismus. I kdyř obansk iniciativy nepředstavují klasick profesionalizovan organizace sociálních hnutí nebo nevldn organizace, autorka se domnívá, ře jejich mediln reprezentace míře být vlastn relativn podobn, protože v ní hrají klíčovou roli právě ona organizovanost a jasn ideov zázemí. Jejich vztah k demokracii je reprezentován jako ambivalentn – na jedné straně jsou vyloučeni z kategorie „břnch oban“, na straně druhé ale mohou svou aktivitou představovat jaksi pozitivn příklad ve vztahu k emancipaci od pasivního a depolitizovanho způsobu veden veřejn debaty a faktického „provdn“ demokracie. Otázkou nicméně zůstává, nakolik bude mít i tento příklad spáře charakter symbolick, nř reln, a to i z toho důvodu, ře jako „řadouc“ jsousto rámovány poměrně specificky a přesn vymezen protesty.

Mobilizace a protesty odborů, jako tradičního zástupce starých sociálních hnutí a starého participačního aktivismu, jsou nicméně vnímány obdobn podezřele a navíc u nich chyb onen emancipační moment. Jejich reprezentace je velmisto charakteristick implicitním odmítáním jejich ak jako archaických a nereagujících na souasn problémy nebo výzvy, byt i ty jsou samozřejm nějak konstruovány ve veřejn debatě. Odbory podobn jako jř zmnn aktivist představují skupinu vyloučenou z kategorie „lidu“, byt nkter jejich segmenty, zejména ty, které jsou oznaovan jmény profesních skupin, se s touto kategoristen prolnj. Vztah odborových protestů k demokracii je prezentován spáře jako negativn a tosto s odkazem na jejich počty, reln nebo symbolicki konstruovan

násilí i debatu o tom, zda je vůbec legitimn, aby protestovaly i proti vládě, nikoliv jen proti zaměstnavateli, a pedevm to, že k protestu používájí domněle nebo reln nsiln praxi.

Jak už bylo řeceno několikrát, zvlstn status m mobilizace studentů, která je prezentována jako specifick a jako pravdpodobn jedin přpad i jako mobilizace s přesahem vtm, nž je konkrtn problém nebo kauza. Od „aktivist“ se studenti li tím, že jsou vnímáni jako spíše nebo zcela neideologizovan. Tato představa se promítá zejména do jejich reprezentace v souvislosti s protikomunistickmi protesty. Právě prezentovan neideologizovanost je stav do pozice pravdpodobn nejvíce demokratického a demokracii podporujícího aktéra ze vsich analyzovaných. Velmi pravdpodobn to souvisí s důležitostí role studentstva v českm demokratickm narativu, ale i s tím, kdo je pro jejich protesty oponentem. Āasto to bývají neschopn nebo zkorumpovan elity, a pedevm jeden z ikonických nepřtel v české polistopadov identit, komunist a komunistick strana.

Klíčovým kritériem, podle něhož se zdá, že jsou mediln reprezentace v souvislosti s hodnocenm protestů konstruovány, je umírněnost nebo „sametovost“, s odkazem na další dležit aspekt polistopadov identity. Pozitivn jsou hodnoceny a k mobilizaci vlastn implicitn doporučeny takov typy protestů, které jsou nejen nensiln, ale vlastn co nejméně život narušující. Proto je z takových protestů napřklad vyloučena stávka. Na druhou stranu tu existuje jedna poměrně nebezpen výjimka, a sice potenciln nsiln protiromsk akce ze strany vlastními silami organizovaných „místních obyvatel“, která je ovšem legitimizována jejich vlastním zoufalstvím nad kriminalitou, která je sužuje. Nedá se říct, že by tento typ protestu byl explicitn podporován, nicméně není odmítnut zdaleka tak přkře, jak by se dalo s ohledem na jeho potenciln společenskou nebezpečnost předpokládat, a jak se děje u obdobných protestů, pokud jsou jejich aktérem skupiny oznaovan jako krajn pravice nebo pravicov extremist.

Zkouman mediln reprezentace, respektive dominantn diskurz, který se v ní objevuje, prostřednictvím vymezen „přputnho“ nebo dokonce „adoucho“ typu protestu poměrně siln reprodukuje urit mocensk asymetrie. Pokud je jako přputn rámován pedevm takov typ protestu, který je vlastn poměrně nezasahující do běžného života společnosti, pak je to také protest, jeho působnost i monost vyvinout skuten tlak je poměrně omezen.

Ve svém důsledku takov reprezentace protestu vlastn může, i přes deklarovanou oslavu obansk angažovanosti, utvrzovat především pasivn pojetí demokracie a poněkud atomizovan pojetí společnosti, kdyř dokonce i ty, kteří protestují a jsou kontinuln zapojeni v aktivitách obansk společnosti, pojmenovává nikoliv jako „lidi“, jako jedny z deseti milionů, ale jako „aktivisty“ – vyčleněnou skupinu, kter sice mořn protestuje, ale vlastn nenípln jist, zda v zájmu všech nebo jen svých vlastních.

Seznam pouřitch zdrojů:

5.1 Literatura

- ALTHUSSER, L. 2001. *Lenin and philosophy, and other essays*. New York: Monthly Review Press, c1971., xvii, 173 s. ISBN 1583670394.
- BOYKOFF, J. - LASCHEVER, E. 2011. The Tea Party Movement, Framing, and the US Media. *Social Movement Studies*. 10(4): 493-517. DOI: 10.1080/14742837.2011.614104. ISSN 1474-2837.
- CENTRUM PRO VYRKUM VEŘEJNÉHO MNN. 2012. Odbory a jejich role ve společnosti – kveten 2012. Centrum pro vyzkum veřejného mnn [online]. [cit. 2015-05-10]. Dostupn z:
http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a6835/f3/pd120612.pdf
- CENTRUM PRO VYRKUM VEŘEJNÉHO MNN. 2013. Prestiř povoln - červen 2013. *Centrum pro vyzkum veřejnho mnn* [online]. [cit. 2015-05-10]. Dostupn z:
http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7054/f3/eu130903.pdf
- CSAŘ, O. - VRBLIKOV, K. 2013. Transnational activism of social movement organizations: The effect of European Union funding on local groups in the Czech Republic. *European Union Politics*. 14(1): 140-160. DOI: 10.1177/1465116512456311. ISSN 1465-1165. Dostupn také z:
<http://eup.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1465116512456311>.
- CÍSAŘ, O. – NAVRÁTIL, J. – VRÁBLÍKOVÁ, K. 2011. Staří, nov, radikln: politick aktivismus v Āesk republice oĀima teorie sociálních hnutí. *Sociologick časopis* 47(1): 137–167. ISSN 0038-0288.
- CÍSAŘ, O. 2008. *Politick aktivismus v Āesk republice: sociální hnutí a obĀansk společnost v období transformace a evropeizace*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 187 s. ISBN 80-732-5168-X.
- CÍSAŘ, O. – VRÁBLÍKOVÁ, K. 2007 Popelka na cestě do Bruselu: Āesk skupiny prosazující rovnost mezi řenami a muři a Evropsk unie. *Sociln studia* 4(3): 107-120. ISSN 1214-813X.

D'ANGELO, P. 2002. News Framing as a Multiparadigmatic Research Program: A Response to Entman. *Journal of Communication*. 52(4): 870-888. DOI: 10.1111/j.1460-2466.2002.tb02578.x. ISSN 0021-9916. Dostupn tak z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1460-2466.2002.tb02578.x>.

DELLA PORTA, D. - DIANI, M. 2006. *Social movements: an introduction*. 2nd ed. Malden, MA: Blackwell Publishing, ix, 345 p. ISBN 978-1-4051-0282-7.

DELLA PORTA, D. – MATTONI, A. 2014. Spreading protest: social movements in times of crisis. Colchester: ECPR Press, 200 S. ISBN 978-1-910259-20-7.

FAIRCLOUGH, N. 1995. *Critical discourse analysis: the critical study of language*. Harlow: Longman, 265 s. Language in social life series. ISBN 05-822-1984-1.

FAIRCLOUGH, Norman. 2003. *Analysing discourse: textual analysis for social research*. 1st pub. London: Routledge. ISBN 04-152-5893-6.

FOUCAULT, M. 2002. *Archaeology of knowledge*. New York: Routledge, vi, 239 s. ISBN 04-152-8753-7.

FOUCAULT, Michel. 1994. *Diskurs, Autor, Genealogie: tři studie*. Vyd. 1. Praha: Svoboda, 115 s. ISBN 80-205-0406-0.

GAMSON, W. 2004. Bystanders, public opinion, and the media. SNOW, D. A. - S. A. SOULE – H. KRIESI. (Eds) 2004. *The Blackwell companion to social movements*. Malden, MA: Blackwell Pub: 242 – 261. ISBN 0631226699.

HOLY, L. 2010. *Mal česk člověk a skvl česk národ: národní identita a postkomunistick transformace společnosti*. 2. vyd. Praha: Sociologick nakladatelství, 233 s. ISBN 978-80-7419-018-6.

JØRGENSEN, M. - PHILLIPS, L. 2002. *Discourse analysis as theory and method*. 1. publ. London: Sage Publications. ISBN 9781847876928

KřAPOV, K. 2013. Obraz stvk dopravních odborů z ˇervna 2011 ve vysílání České televize. *Mediální studia*. 2013(1). ISSN 1801-9978.

KOUBEK, J. - POLřEK, M. (2013) *Antikomunismus: nekonen příběh české politiky?* 1. vyd. Praha: FriedrichEbert-Stiunge.V. – zastoupen v České republice. s. 20. ISBN 978-80-87748-14-5.

LACLAU, E. - MOUFFE, CH. 2014. *Hegemonie a socialistick strategie: za radikln demokratickou politiku*. 1. esk vyd. Praha: Karolinum, 233 s. Politeia (Karolinum). ISBN 978-80-246-2685-7.

MAYER, F. 2009. *eři a jejich komunismus: paměť a politick identita*. vyd. 1. Praha: Argo, 273 S. ISBN 978-80-257-0151-5.

MCADAM, D. 1996. The framing function of movement tactics: Strategic dramaturgy in the Civil Rights Movement, MCADAM, D. – J. D. MCCARTHY - M. ZALD. 1996. *Comparative perspectives on social movements: political opportunities, mobilizing structures, and cultural framings*. New York: Cambridge University Press. s. 338–355. ISBN 0521480396.

OTHAL, M. 2003. *Studenti a komunistick moc v eskch zemch 1968-1989*. 1. vyd. Praha: Dokořn. ISBN 80-86569-52-7.

PŘIBNĚ, J. 2008. Prvo, kolektivní identita a vyrovnvn se s minulost: středoevropsk zkušenosti s postkomunismem. GJURIČOV, Adla a Michal KOPEČEK. 2008. *Kapitoly z djn esk demokracie po roce 1989*. Vyd. 1. Praha: Paseka. s. 288 – 314. ISBN 8071858765.

PICKERILL, J. - KRINSKY, J. 2012. Why Does Occupy Matter? *Social Movement Studies*. 11(3-4): 279-287. DOI: 10.1080/14742837.2012.708923. ISSN 1474-2837. Dostupn tak z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14742837.2012.708923>

SAXONBERG, S – SYROVTKA, T. 2014. From a Garbage Can to a Compost Model of Decision-Making? Social Policy Reform and the Czech Government's Reaction to the International Financial Crisis. *Social Policy & Administration*, 48: 450–467. doi: 10.1111/spol.12070

SLAČLEK, O. 2014. *Obrazy nepřtel: Pamť, ekonomika a zloin*. Praha: Univerzita Karlova v Praze. dizertan práce.

TARROW, S. – PETROVA, T. 2007. Transactional and Participatory Activism in the Emerging European Polity: The Puzzle of East-Central Europe. *Comparative Political Studies*. 40(1): 74-94. DOI: 10.1177/0010414006291189.

TARROW, S. 2011. *Power in movement: social movements and contentious politics*. Rev. New York: Cambridge University Press, xx, 328 s. Cambridge studies in comparative politics. ISBN 978-052-1155-724.

TILLY, C. – WOOD, L.J. 2009. *Social movements, 1768-2008*. 2nd ed. Boulder: Paradigm Publishers, xii, 195 p. ISBN 978-1-59451-611-5.

VLÁDA. 2007. *Programov prohlášení vlády* [cit. 2015-05-10]. Dostupn z: <http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=20780>

VRÁBLÍKOVÁ, K. 2007. Jak zkoumat sociální hnutí? Aktivismus ženských skupin v ČR. *Politologick časopis / Czech Journal of Political Science* 14 (3): 224-246. ISSN 1211-3247.

WOOLEY, D. 2008. „Generace 17. listopadu“: Jak se v roce 1990 vytvářelo demokratick studentsk hnutí. GJURIČOV, Adéla a Michal KOPEČEK. 2008. *Kapitoly z dějiny česk demokracie po roce 1989*. Vyd. 1. Praha: Paseka. s. 52-69. ISBN 8071858765.

5.2 Mediální výstupy

PRÁVO. 2010. Proti školnmu demonstrovaly jen desítky studentů. Právo, 28.6.2010, s. 3

KASSAL, T. 2011. Bojíme se, tak je jdeme zmltit! Mf Dnes, 12.9.2011, s. 4.

5.2.1 Protikomunistick protesty

ANGERMANNOV, A. 2012. Bubeníček + Gottwald: protestujte proti rud. Mf Dnes, 18.12.2012, s. 1.

BALÍK, S. 2012. Smyslupln protesty. Lidov noviny, 15.11.2012, s. 10.

DOLEJŠÍ, V. 2012. Vzácnost 17. listopadu: demonstrace proti KSČM. Mf Dnes, 19.11.2012, s. 3.

ELIŠOV, K. 2012. Voliči se vzepřeli úspěchu komunist v prvním kole. Hospodřsk noviny, 22.10. 2012, s. 2.

FISHER, P. 2012a. Skutečn dědictví komunismu Hospodřsk noviny, 16.11.2012, s. 8.

FUKSOVÁ, J. 2013. Chlapi, tak za dva měsíce zase, loučili se protestující. Mf Dnes – Zlnsk kraj, 21.3.2013, s.3

CHMELOV, L. 2012. "Rud kraj", oprtka a mříže. Mladá fronta DNES - Zlnsk kraj, 11.12.2012, s. 2.

- JELÍNEK, L. 2012. Opožden zájem o školství. Právo, 22.11.2012, s. 6.
- KABTOV, Z. – NACHTMANN, F. 2013. Socani, stydte se, skandoval dav. Lidov noviny, 26.2.2013, s. 3.
- KAVANOVÁ, L. 2013. Strach a křik a Bařova zadnice nad Zlínem. Respekt, 14.1.2013, s. 28.
- KOLÁŘ, P. 2012. Dvě procenta antikomunisté. Reflex, 27.10.2012, s. 38.
- Libiger, M. 2012. Nejsem lhář, brání se Miřk. Zvz rezignaci. Mf Dnes, 20.12.2012, s. 1.
- LAUDER, S. 2009. Rud kraje v roce jedna. Respekt, 30.11.2009, s. 16.
- MF DNES. 2011a. První mj zneuřili extremist. Násilí zabránili třzkoodenci. Mf Dnes, 2.5.2011, s. 3.
- MF DNES. 2012a. Rud kraj nechceme, volali ve Zlíně. 09.11.2012, s. 2.
- MF DNES. 2012b. Protesty proti rud vládě bud emoce. Jak je vř názor?, Mladá fronta DNES - Zlnsk kraj, 14.12.2012, s. 4.
- MF DNES. 2013a. Lid drz hladovku proti komunistům ve veden kraje. Mf Dnes, 15.7.2013, s. 1.
- MF DNES. 2013b. Proti rud krajsk rad se dnes bude demonstrovat. Mf Dnes, 25.2.2013, s. 2.
- MITROFANOV, A. 2012. Na nesprvnm hrob. Právo, 15.11.2012, s. 6.
- MLSOV, L. - KUBÁT, P. 2012. Děkují, děkují... Přestali se učit a zpívali si Kryla. Mf Dnes, 23.11.2012, s. 1.
- MOTYL, I. - MENSCHIK, T. 2012a. Průvodce po rudch krajích. Tyden, 3.12.2012, s. 14
- PROCHZKOV, P. - LIBIGER, M. 2012. Podnikatelům vad rud kraj. Přou petici a hrozí odchodem. Mf Dnes – Zlnsk kraj, 06.11.2012, s. 1.
- RADIOŽURNÁL. 2012. Rozhovor s Jiřím Dolejřem. Radiožurnál, 17.12.2012.
- SKÁCEL, P. 2013. "Je chyba, že KSČM existuje." "Ne, na kraji se nemá politikřit". Mf Dnes, 8.4.2013, s. 2.

ŠKARDA, P. 2013. 5000 na fotbal, 50 na protest. Co řikají počty?. MfDnes – Krlovhradeck kraj, 26.2.2013, s. 3.

ŠULCOV, H. 2013. Koncert proti komunistům. Radiožurnál, 21.1.2013

ŠŮRA, A. 2012. Rud školství tady nechci. Respekt, 10.12.2012, s. 36.

TABERY, E. 2012a. Vykonstruovn historie. Respekt, 3.12.2012, s. 3.

ČESK TELEVIZE. 2012a. Zlnsk protikomunistick protest. Česk televize, 8.11.2012.

ČESK TELEVIZE. 2012b. Protesty proti krajskm koalicm ČSSD-KSČM. Česk televize, 13.11.2012.

ZLESK, P. 2013. Sto dn narudl krajsk vldy: vyhazovy, spory i protesty. Mf Dnes, 28.2.2013, s. 1.

5.2.2 Studentsk protesty

BALK, S. – HANUŠ, J. 2012. Přilš revoluce. Mf Dnes, 1.3.2012, s. 8.

ČESK TELEVIZE. 2011a. Spory na litomřickm gymnziu. Česk televize, 01.9.2011.

FISCHER, P. 2012b. Kritick myšlen ve veřejnm zjmu. Hospodřsk noviny, 22.2.2012, s. 9.

MF DNES. 2011b. Může za spory na litomřickm gymnáziu ředitelka Bulasov?. Mf Dnes, 31.8.2011, s. 5.

LAUDER, S. 2012. Mořn přijde i Kukrle. Respekt, 23.1.2012, s. 17.

PETRÁČEK, Z. 2013. My v zrcadle studentů. Lidov noviny, 28.2.2013, s. 10.

PŘIBIL, M. 2009. Sedm tisíc studentů šlo proti maturitm. Právo, 20.6.2009, s. 1.

TABERY, E. 2012b. Studentsk rebelie. Respekt, 5.3.2012, s. 15.

5.2.3 Anti-austerit

ČABANOVÁ, A. - CHALOUPSK, M. - STINGLOV, H. 2010. Klaus: Typicky česk demonstrace. Lidov noviny. 22.9.2010, s. 3.

ČESK TELEVIZE. 2011b. Ohrořen porod?. Česk televize, 26.1.2011.

ČESK TELEVIZE. 2011c. Konec dialogu?. Česk televize, 21.4.2011.

- ČESK TELEVIZE. 2011d. (Ne)úspěšná stávka?. Česk televize, 16.6.2011.
- FARGHALI, H. 2011. Stávka. Hrozí zemi kolaps?. Mf Dnes, 10.6.2011, s. 1.
- FENDRYCH, M. 2011. STÁVKA naruby. AKVTS. Tyden, 20.6.2011, s. 62.
- GIBIEC, L. 2010. Policejní rowdies vtrhli k Johnovi a ničili. Blesk, 22.9.2010, s. 2.
- HOLEC, P. 2011. Zbavme se této hrozn vlády. Setkání Reflexu s organizátorem protivládních demonstrací Josefem Středulou. Reflex, 20.10.2011, s. 22.
- JELÍNEK, L. 2011. Konečně stávka, která má smysl. Hospodářské noviny, 16.6.2010, s. 11.
- KOLÍNKOVÁ, E. 2010. Mal příručka pro přežití stvk. Mf Dnes, 8.12.2010, s. 1.
- KOUBOV, K. – VASILKO, T. 2010. Krachujc Řecko. Ohně v ulicích a první mrtv. Mf Dnes, 6.5.2010, s. 1.
- KŘIVKA, V. - KABTOV, Z. 2011. Kaz vm stávka život? Ždejte náhradu. Lidov noviny, 16.6.2011, s. 1.
- KUBÍK, J. 2011a. Na velký protest je jich mlo. A proto máme být jejich rukojmí?. Mf Dnes, 13.6.2011, s. 8.
- KUBÍK, J. 2011b. Stávka v číslech: 150 tisíc odborářů vs. 2,5 milionu voliců. Mf Dnes, 13.6.2011, s. 8.
- LUKŠOV, B. 2011. "Nevyjede ani kolo." V Brně chce stávkovat 90 % řidiců. Mf Dnes, 10.6.2011, s. 1.
- LUŇÁKOVÁ, Z. 2008. Odboráři v cizině si oblíbili ministerstvo práce. Hospodářské noviny, 28.5.2008, s. 20.
- NIEDERMAYER, L. 2010. Porucha komunikace. Respekt, 15.11.2010, s. 40.
- Novotn, J. 2011. Stávka m ochromit Česko. Právo, 11.6.2011, s. 1.
- PRÁVO. 2011a. Obavy z kolapsu péče den ode dne sl. Právo, 20.1.2011, s. 8.
- PRÁVO. 2011b. Proti reformám demonstrovalo 2000 lid. Právo, 9.5.2011, s. 3.
- PRÁVO. 2012a. Demisi!, vyzvali odboráři vládu. Právo, 23.4.2011, s. 1.
- RADIOŽURNÁL. 2008a. Stávka zdravotníků 24.6. Radiožurnál, 20.5.2008.

- RADIOŽURNÁL. 2008b. Stávka Źelezničřů. Radiožurnál, 24.6.2008.
- RADIOŽURNÁL. 2011a. Rozhovor s předsedou Āeskomoravsk konfederace odborových svazů, Jaroslavem Zavadilem. Radiožurnál, 21.4.2011.
- STEIGERWALD, K. (2010) Budou stávky. Mf Dnes, 1.9.2010, s. 10.
- SVOBODOV, I. 2010. 11 vládců stávky. Respekt, 6.12.2010, s. 18
- SVOBODOV, M. 2013. Fraška u kon. Odpůrci vlády se mezi sebou hádali. Mf Dnes, 8.4.2013, s. 2.
- SYROVÁTKA, T. - STRNADOV, T. 2010. Křik, vuvuzely a policist nic ministerstvo. Mf Dnes, 22.9.2010, s. 2.
- ŠVEHLA, M. 2008. Proti systému. Je velk iluze si myslet, Źe sta zablokovat reformy a všechno bude dobr. Respekt, 30.6.2008, s. 10.
- ZLMALOV, L. 2010. Proč kříž jen státní zaměstnanci. Lidov noviny, 22.9.2010, s. 2.
- ZLMALOV, L. 2008. Āesk odbory na cestě do zapomnění. Hospodřsk noviny, 23.6.2008, s. 11.
- ZVĚŘINA, M. 2010. Bez programu. Lidov noviny, 6.12.2010, s. 1.
- 5.2.4 Protiromské protesty**
- KLPA, O. 2011. Jak se dl etnick konflikt. Lidov noviny, 24.9.2011, s. 21.
- PELIKÁN, A. – ŠVEHLA, J. 2011. Rumburk a Varnsdorf: stovky lid bouřily proti kriminalitě. Právo. 27.8.2011, s. 1.
- PLUHAŘOVÁ, G. 2011. Romové nikdy nedojdou ke změně. Mf Dnes, 6.10.2011, s. 4.
- RADIOŽURNÁL. 2011b. Povede sociální napětí na Šluknovsku ke genocidě? Radiožurnál, 5.9.2011.
- RADIOŽURNÁL. 2013. Protiromské demonstrace v Āeskch Budějovicích. Radiožurnál, 1.7.2013.
- RAISKUBOV, H. 2012. Romové zbili chlapce, Břeclov se boj radikálů. Mf Dnes – jzn Morava, 18.4.2012, s. 1.
- SRA, J. 2011. Zákony by měly platit pro kaŹdho. Mf Dnes, 6.10.2011, s. 4.

SLAČÁLEK, O. 2013. Pochody proti Romům aneb Velk zkouška. Právo, 23.8.2013, s. 6.

STRATILK, O. 2013. Doutnalo to tam dlouho, mn experti. Lidov noviny, 1.7.2013, s. 2.

ŠURA, A. 2011. Dvka, kter chtěla oživit Hitlera. Respekt, 19.9.2011, s. 40.

VIKTORA, A. 2011. Protest se zvrhl. "Pryč s Cikány," křčeli na severu. Mf Dnes, 27.8.2011, s. 2.

5.2.5 Antifašistick a antirasistick protesty

CHMELOV, I. 2010. Demontrace se zmnila ve frašku. Mf Dnes –vychodn Morava, 2.8.2010, s. 2.

SMOLA, V. 2009. Bitce radikálů bránili tžkoodenci. Mf Dnes, 18.5.2009, s. 1.

ŠAŠKOV, J. 2009. Stovky lidí proti neonacistm. Mf Dnes – plzeňsk kraj, 16.3.2009, s. 3.

6 Seznam obrázků:

Schéma 1 Jak funguje proces rámování (Boykoff, Laschever 2011: 346) 7

7 Seznam zkratek:

ČSSD	esk strana sociální demokratick
KS	Komunistick strana Československa
KSČM	Komunistick strana Čech a Moravy
ODS	Obansk demokratick strana

